

Bu kitaba sığmayan
daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla
ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

**BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA
ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.**

ISBN: 978-975-11-7902-9

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin
İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.

MODA TASARIM TEKNOLOJİLERİ ALANI

KOSTÜM TASARIMI VE ÜRETİMİ 11-12

DERS MATERYALI

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

KOSTÜM TASARIMI VE ÜRETİMİ

**M
O
D
A**
TASARIM TEKNOLOJİLERİ ALANI

11-12
DERS MATERYALI

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

MODA TASARIM TEKNOLOJİLERİ ALANI

KOSTÜM TASARIMI VE ÜRETİMİ

11-12

DERS MATERYALİ

YAZARLAR

Ayşe Çiğdem ERGEN

Canan ERTUNK

Ferhan EFE YAĞCI

Mesude GÜNGÖR

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI: 9310
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ: 2970

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı:	Nuray TAZEGÜL
Program Geliştirme Uzmanı:	Nurgül KORTAN ELMAZ
Rehberlik Uzmanı:	Esen YILDIRIM USTA
Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı:	Yasemin Duygu ESEN
Görsel Tasarım Uzmanları:	Aysun ERTEN Banu AKENGİN SIN

ISBN: 978-975-11-7902-9

Millî Eğitim Bakanlığınının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

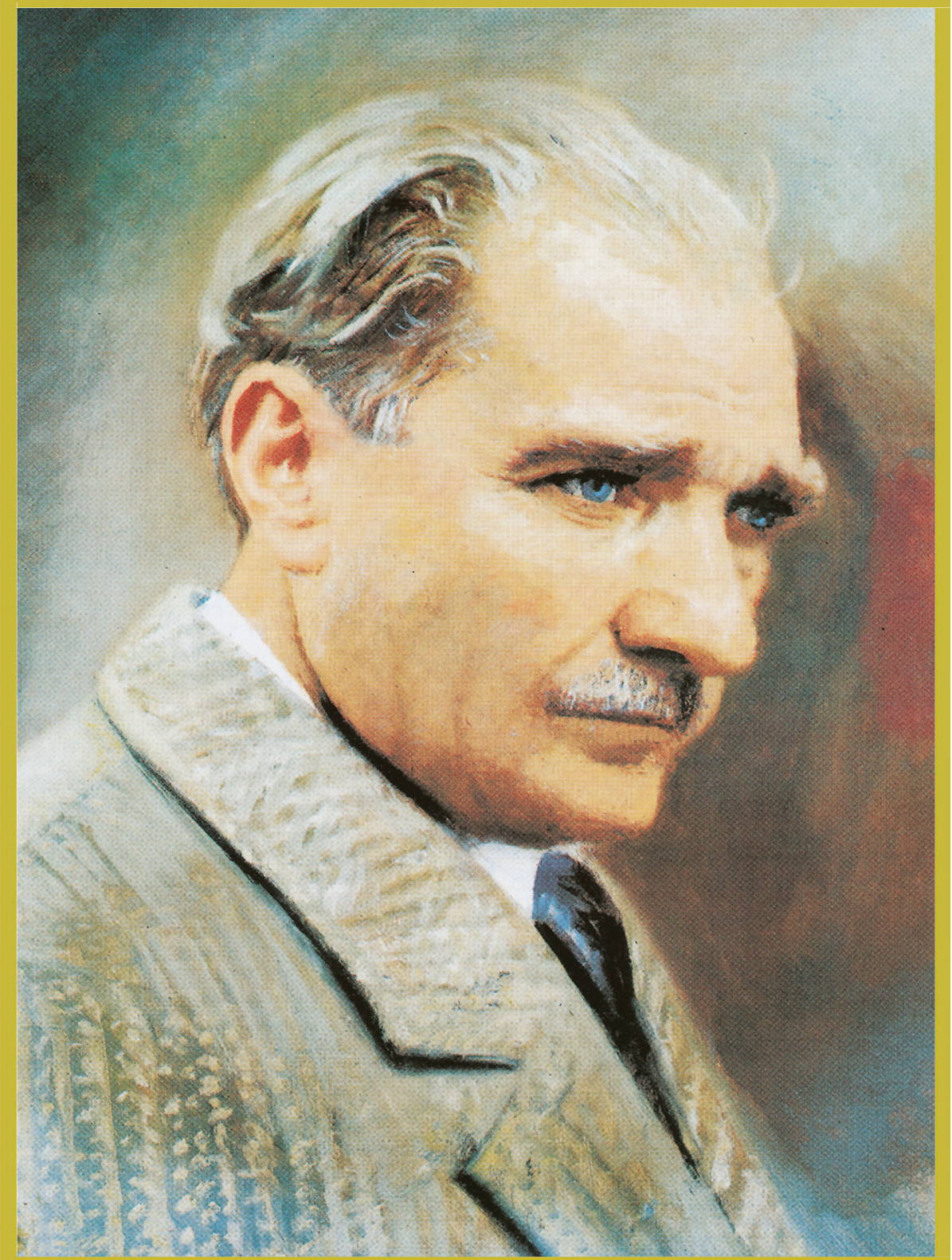
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

DERS MATERYALİNİN TANITIMI	11
----------------------------------	----

1. ÖĞRENME BİRİMİ

ÖZEL AMAÇLI KOSTÜMLER	13
1.1. KOSTÜM ÇEŞİTLERİ	14
1.1.1. Kostümün Tanımı ve Önemi	14
1.1.2. Çizgi Film Kahramanı Kostümleri	14
1.1.3. Masal Kahramanı Kostümleri	15
1.1.4. Tarihi Kahraman Kostümleri	15
1.1.5. Palyaço Kostümleri	16
1.1.6. Ülke Kostümleri	16
1.1.7. Güncel Kostümler	17
1.1.8. Hayvan Kostümleri	17
1.2. ÜRETİLECEK ÖZEL AMAÇLI KOSTÜMÜ BELİRLEME	18
1.2.1. Kostüm ve Aksesuar Planı	18
1.2.2. Üretilecek Kostüm Modeli Tespiti	18
1.3. ÜRETİLECEK KOSTÜM KALIBINI HAZIRLAMA	18
1.3.1. Palyaço Kostüm Kalıbını Hazırlama	18
1. UYGULAMA: Palyaço Kostümü Kalıbı Çizimi	19
1.3.2. Kostüm İçin Ana ve Yardımcı Malzeme Hesabı Yapma	22
1.4. ÜRETİLECEK KOSTÜME UYGUN MALZEME SEÇİMİ	23
1.4.1. Malzeme Özellikleri	23
1.4.2. Modele Uygun Malzeme Seçimi Yapma	24
1.5. KOSTÜM KESİM İŞLEMLERİ	27
2. UYGULAMA: Kostüm Kesimi	28
1.6. KOSTÜM DİKİM İŞLEMLERİ	29
3. UYGULAMA: Kostüm Dikimi	30
4. UYGULAMA: Kostüm Süsleme	36
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	40

YÖRESEL KIYAFETLER	41
2.1. YÖRESEL KIYAFET ÇEŞİTLERİ	42
2.1.1. Yöresel Kıyafetleri Sınıflandırma	42
2.1.2. Karadeniz Horon Kıyafeti	45
2.1.3. Ege Efe Kıyafeti	46
2.1.4. Akdeniz Yörük Kıyafeti	47
2.1.5. Doğu ve Güneydoğu Şalvarlı Kıyafetler	48
2.2. ÜRETİLECEK YÖRESEL KIYAFETİ BELİRLEME	48
2.2.1. Yöresel Kıyafet ve Aksesuar Planı	49
2.2.2. Yöresel Kıyafet Modeli Tespiti	49
2.3. ÜRETİLECEK YÖRESEL KIYAFET KALIBINI HAZIRLAMA	51
2.3.1. Üç Etek, Göynek ve Şalvar Kalıplarını Hazırlama.....	51
1. UYGULAMA: Göynek Kalıbı Çizimi	52
2. UYGULAMA: Üç Etek Kalıbı Çizimi	54
3. UYGULAMA: Şalvar Kalıbı Çizimi	56
2.3.2. Yöresel Kıyafet İçin Ana ve Yardımcı Malzeme Hesabı	58
2.4. ÜRETİLECEK YÖRESEL KIYAFETE UYGUN MALZEME SEÇİMİ	58
2.4.1. Malzeme Özellikleri	59
2.4.2. Modele Uygun Malzeme Seçimi	60
2.5. YÖRESEL KIYAFET KESİM İŞLEMLERİ	63
2.5.1. Üç Etek, Göynek ve Astar Kesim İşlemleri	63
4. UYGULAMA: Üç Etek Kalıbı Kesimi	64
5. UYGULAMA: Göynek Kalıbı Kesimi	66
6. UYGULAMA: Şalvar Kalıbı Kesimi	67
2.6. YÖRESEL KIYAFET DİKİM İŞLEMLERİ	68
2.6.1. Üç Etek, Göynek ve Şalvar Dikim İşlemleri	68
7. UYGULAMA: Üç Etek Dikimi	69
8. UYGULAMA: Göynek Dikimi	72
9. UYGULAMA: Şalvar Dikimi	74
10. UYGULAMA: Üç Etek Süsleme	76
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	78
CEVAP ANAHTARI	79
KAYNAKÇA	79

DERS MATERYALİNİN TANITIMI

Öğrenme biriminin adını gösterir.

Öğrenme birimdeki konu başlıklarını gösterir.

Öğrenme birimi ile ilgili etkileşimli kitap, video, ses, animasyon, uygulama vb. ilave kaynaklara yönlendiren karekodu gösterir.

2. ÖĞRENME BİRİMİ

YÖRESEL KIYAFETLER

KONULAR

- 2.1. YÖRESEL KIYAFET ÇEŞİTLERİ
- 2.2. ÜRETİLECEK YÖRESEL KIYAFETİ BELİRLEME
- 2.3. ÜRETİLECEK YÖRESEL KIYAFET KALIBINI HAZIRLAMA
- 2.4. ÜRETİLECEK YÖRESEL KIYAFETE UYGUN MALZEME SEÇİMİ
- 2.5. YÖRESEL KIYAFET KESİM İŞLEMLERİ
- 2.6. YÖRESEL KIYAFET DİKİM İŞLEMLERİ

TEMEL KAVRAMLAR
Bindallı, cepken, entari, fes, göynek, şalvar, üç etek, yazma, yelek

HAZIRLIK ÇALIŞMASI
Yöresel kıyafet tasarımı ve üretimi yapmak isterseniz hangi yörenin kıyafetini tasarlamak ve üretmek istersiniz? Nedenleriyle açıklayınız.

Öğrenme biriminin numarasını gösterir.

Öğrenme biriminde geçen temel kavramları gösterir.

Öğrenme birimi ile ilgili hazırlık çalışmasını gösterir.

Uygulama sayfasını ve uygulama sıra numarasını gösterir.

Uygulamanın yönergesini gösterir.

Uygulamada kullanılacak araç gereci gösterir.

Uygulamanın adını gösterir.

Uygulamadaki işlem basamaklarını gösterir.

Uygulamada dikkat edilecek hususları gösterir.

Uygulama sonunda performansı değerlendiren kontrol listesini gösterir.

Uygulama Sayfası ve Uygulama Sıra Numarasını Gösterir.

Uygulamanın Yönergesini Gösterir.

Uygulamada Kullanılacak Araç Gereci Gösterir.

Konuyla İlgili Ek Açıklamaların Verildiği Bölümü Gösterir.

Uygulamanın Adını Gösterir.

Uygulamadaki İşlem Basamaklarını Gösterir.

Uygulamada Dikkat Edilecek Hususları Gösterir.

Uygulama Sonunda Performansı Değerlendiren Kontrol Listesini Gösterir.

Ölçütler

	EVET	HAYIR
1. İş sağlığı ve güvenliği kurallarına uydu.	☐	☐
2. Ürettiğim göynek modelinin kalıbı hazırladı.	☐	☐
3. Ürettiğim üç etek modelinin kalıbını hazırladı.	☐	☐
4. Ürettiğim şalvar modelinin kalıbını hazırladı.	☐	☐
5. Temiz ve düzenli çalıştım.	☐	☐
6. Çalışmamı verilen süre içerisinde tamamladım.	☐	☐

"Hayır" olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmalarını tekrar ediniz.

1. ÖĞRENME BİRİMİ

ÖZEL AMAÇLI KOSTÜMLER

KONULAR

- 1.1. KOSTÜM ÇEŞİTLERİ
- 1.2. ÜRETİLECEK ÖZEL AMAÇLI KOSTÜMÜ BELİRLEME
- 1.3. ÜRETİLECEK KOSTÜM KALIBINI HAZIRLAMA
- 1.4. ÜRETİLECEK KOSTÜME UYGUN MALZEME SEÇİMİ
- 1.5. KOSTÜM KESİM İŞLEMLERİ
- 1.6. KOSTÜM DİKİM İŞLEMLERİ

TEMEL KAVRAMLAR

Kostüm, palyaço kıyafeti

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Bir kostüm tasarımcısı sizce hangi özelliklere sahip olmalıdır?
Düşüncelerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. ÖZEL AMAÇLI KOSTÜMLER

Toplumlar; dil, din özelliklerinin yanı sıra kültürel ve sosyal olarak da farklılık göstermektedir. Buna bağlı olarak her toplum, zamanla kendi kültürüne uygun bir giyim tarzı benimsemiştir. Bu giyim tarzlarının çeşitli etkinliklerde veya sahnelenen oyunlarda katılımcılara veya izleyiciye betimlenmesi noktasında kostümler önemli bir görsel unsurdur. **Kostüm**, gösteri dünyasında kullanılan giysilerin genel adıdır.

1.1. KOSTÜM ÇEŞİTLERİ

Kostümler; tarihsel, kültürel, sosyal, özelliklerin yanı sıra etkinlik türü ve konusuna göre farklılık gösterir. Özellikle masallar, tarihî olaylar ve çizgi filmler kostümün şekillenmesinde belirleyici rol oynamaktadır.

1.1.1. Kostümün Tanımı ve Önemi

Kostüm, tiyatro, dans, opera, bale gibi görsel sahne sanatlarında ya da kamera önünde bir gösteriyi sergilerken kullanılan giysi ve aksesuardır. Kostüm, bir dönemin veya bir ülkenin özelliklerinin sunumudur. Çoğu zaman bir uygarlığın değişim evrelerini yansıtır. Kostüm, tiyatrodaki ise o dönemin sahnede daha iyi canlandırılmasını sağlar. Kostüm sayesinde karakter daha gerçekçi görünür diğer oyuncular da oluşturulan bu atmosfere daha kolay uyum sağlar.

1.1.2. Çizgi Film Kahramanı Kostümleri

Çizgi filmler, genellikle çocuk izleyicilere hazırlanan varlıklara ve çizimlere hareket kazandıran film türü olarak ifade edilir. Bu filmlerde müzik ve görsel olmak üzere iki temel öğe vardır. Geçmişten günümüze unutulmayan hatta kuşaktan kuşağa aktarılan çizgi film karakterleri ve onların kostümleri çocuklar tarafından ilgi ile takip edilmektedir. Çocuklar arasında sıkça tercih edilen çizgi film kostümleri; Superman (Süpermen), Batman (Betmen), Mickey Mouse (Miki Maus), Ninja Kaplumbağa (Ninja Kaplumbağa) ve Hello Kitty (Helo Kiti) kostümleridir (Görsel 1.1, 1.2 ve 1.3).

Görsel 1.1: Hello Kitty

Görsel 1.2: Ninja Kaplumbağa

Görsel 1.3: Mickey Mouse

1.1.3. Masal Kahramanı Kostümleri

Masal, genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî türdür¹. Masallar, çoğu zaman ideal bir dünya yaratarak iyilerin kazandığı, kötülerin kaybettiği, insanların mutlu olduğu ve özlenen bir toplumsal düzeni derleyerek insanlara umut verir. Masal kahramanlarının anlatımları, sanatçılar tarafından çizilerek soyut hâlden somut hâle getirilmiştir. Günümüzde toplum tarafından bilinen masalların kahramanlarının yüz ve vücut yapısı, kostümü, herkes tarafından aynı şekilde bilinmektedir. En çok bilinen kahramanlardan olan Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Kırmızı Başlıklı Kız, Rapunzel, Pinokyo kıyafetleri gibi kostümler, toplum tarafından benimsenmiş ve kabul edilmiş kostümlerdir (Görsel 1.4, 1.5 ve 1.6).

Görsel 1.4: Rapunzel

Görsel 1.5: Pamuk Prenses

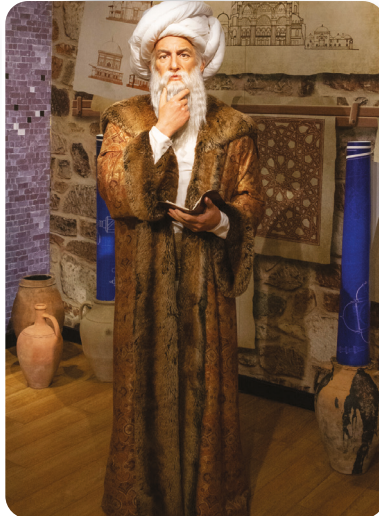
Görsel 1.6: Kırmızı Başlıklı Kız

1.1.4. Tarihi Kahraman Kostümleri

Tarihte önemli olaylara imza atmış olan komutan, devlet adamı ve kralların kostümleri yaşadıkları dönemlerde giymiş oldukları giysilerdir. Bu giysilerden bazıları o kişilerle özdeşleşmiştir. Örneğin Sezar'ın giysisi, Nasrettin Hoca'nın kavuğu, Mimar Sinan'ın giysisi (Görsel 1.7, 1.8 ve 1.9).

Görsel 1.7: Sezar kostümü

Görsel 1.8: Mimar Sinan kostümü

Görsel 1.9: Nasrettin Hoca kostümü

1 <https://sozluk.gov.tr>

1.1.5. Palyaço Kostümleri

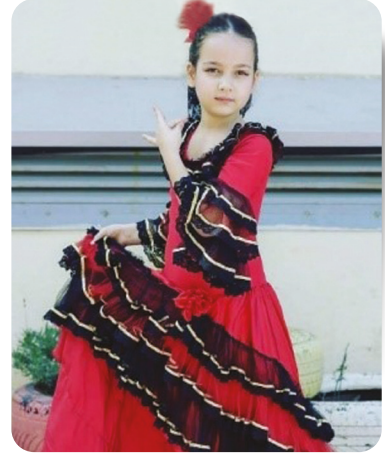
Kostümler arasında çocuklar için vazgeçilmez olanlardan biri de palyaço kostümleridir. Özellikle çocuklara ait özel günlerde ve çeşitli aktivitelerde en sık kullanılan kostüm çeşididir. Öne çıkan özellikleri; rengârenk, boyalı, kabarık saçlar; kırmızı, yuvarlak bir burun, gülümseme ifadeli boyanmış bir yüz ve büyük ayakkabıdır (Görsel 1.10).

Görsel 1.10: Palyaço kostümleri

1.1.6. Ülke Kostümleri

Her ülkenin yaşam biçimi, kültürü, yemeği ve dinî inancı farklılık gösterir. Ülkelerin kültürlerini yansıtan geleneksel kıyafetler o ülkenin tarzını ve yaşam biçimini en iyi şekilde yansıtır. Günümüzde ülkelerin geleneksel giysileri günlük hayatta çok kullanılmasa da bu kıyafetler toplumların simgesi hâline gelmiştir. İspanyol, Japon, Hintli ve İskoç kostümleri belirgin özellikleri olan başlıca kostümlerdir (Görsel 1.11, 1.12 ve 1.13).

Görsel 1.11: İspanyol kostümü

Görsel 1.12: Japon kostümü

Görsel 1.13: Hintli kostümü

1.1.7. Güncel Kostümler

Güncel kostümler, animasyonda canlandırılacak karakterin özelliğine göre hazırlanır. Çocuklara anlatılacak konuya göre bu kostümlerin özellikleri belirlenir. Doktor, hemşire, pilot, asker, polis kostümleri, kelebek, ağaç ve çiçek kostümleri veya cansız nesnelerin kostümleri bu kategoriye alınabilir (Görsel 1.14, 1.15 ve 1.16).

Görsel 1.14: İtfaiye kostümü

Görsel 1.15: Pilot kostümü

Görsel 1.16: Doktor kostümü

1.1.8. Hayvan Kostümleri

Çocuklar, kahramanları hayvanlardan oluşan hikâyeler dinlemeyi ve oyunlar izlemeyi severler. Hayvanların kendileri gibi davranıp konuşmaları çocukların oldukça ilgisini çeker. Bu nedenle çocuk oyunlarında canlandırılan karakterlerin büyük çoğunluğunu hayvanlar oluşturur. Bu oyunlarda kedi, köpek, tavuk, ördek, inek, eşek, tavşan gibi günlük hayatta karşılaşılan hayvan kostümlerinin yanında ormanda yaşayan ya da efsanevi hayvan kostümleri de kullanılır (Görsel 1.17, 1.18 ve 1.19).

Görsel 1.17: Tavşan kostümü

Görsel 1.18: Ejderha kostümü

Görsel 1.19: İnek kostümü

1.2. ÜRETİLECEK ÖZEL AMAÇLI KOSTÜMÜ BELİRLEME

Gösteri dünyası, kostümlerin en çok ihtiyaç duyulduğu yerdir. Her aktivitenin özelliğine uygun kostümler seçilmelidir.

1.2.1. Kostüm ve Aksesuar Planı

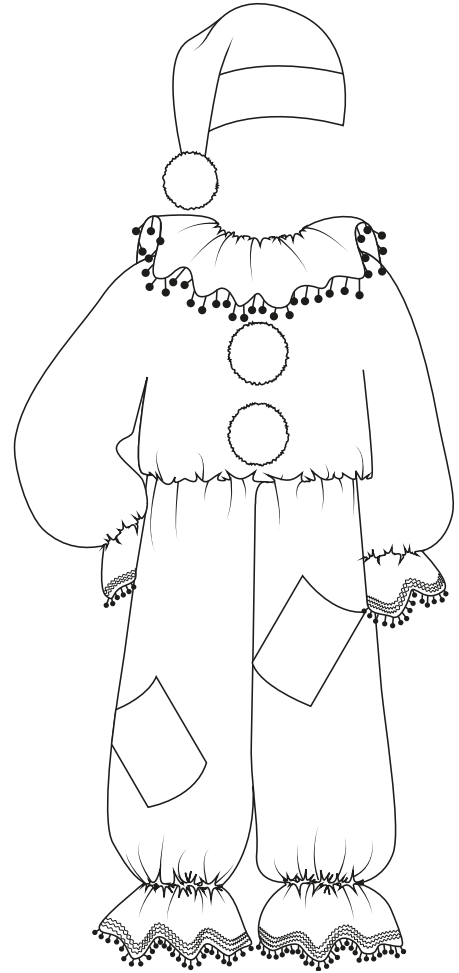
Sahnelenecek oyun ya da gerçekleştirilecek aktivite belirlendikten sonra kullanılacak kostümlerin planlaması yapılır. Bu süreçte aktivitede yer alan roller ve bu rollerin gerektirdiği kostümler belirlenir. Canlandırılacak karakterin özelliklerine uygun olarak araştırma yapılır. Hangi karakterler için ne tür kostümlerin gerektiği ve oyunda toplam ne kadar kostüme ihtiyaç duyulduğu belirlenir. Daha sonra kostümlerin temin edilme süreci planlanır.

1.2.2. Üretilen Kostüm Modeli Tespiti

Planlama aşamasından sonra belirlenen kostümlerin model tespitine geçilir. Uygun modele, karakterin özelliğine göre yazılı ve görsel kaynaklardan araştırma yapılarak karar verilir. Bu model, gerekirse tasarımcılar tarafından çizilerek modelin amacına uygun olup olmadığı konusunda araştırma yapılır (Şekil 1.1). Model konusunda kesin karar verildikten sonra dikim aşamasına geçilir.

Palyaço Kostümü

- ◆ Kostümde ana malzeme olarak saten puantiyeli kumaş kullanılmıştır.
- ◆ Kostümün önü dikişli ve arkası fermuarlıdır.
- ◆ Ön ortasında iki adet ponpon bulunmaktadır.
- ◆ Yaka kısmına biye ile temizlenerek saten kumaştan volan takılmıştır.
- ◆ Ön bedene mavi saten kumaştan iki adet aplike cep eklenmiştir.
- ◆ Bel, kol ağzı ve paçada 5 cm'den ince lastikle büzgülü yapılmıştır.
- ◆ Yaka çevresi, kol ve paça hazır harç ile süslenmiştir.
- ◆ İç kısmı yaka kumaşından dış kısmı ana kumaştan olan üçgen şapka hazırlanmıştır.

Şekil 1.1: Palyaço kostümü modeli

1.3. ÜRETİLECEK KOSTÜM KALIBINI HAZIRLAMA

Bir kostümün dikiminden önce hazırlanan kalıp, bu kalıbı giyecek kişinin sahnedeki veya etkinlikteki hareketini kısıtlamayacak şekilde olmalıdır.

1.3.1. Palyaço Kostüm Kalıbını Hazırlama

Hazırlanacak kostümün kalıbı için ölçüler, yaş grubuna göre belirlenirken modele göre değişiklik gösterebilir.

İşlem Basamakları

Ön-Arka

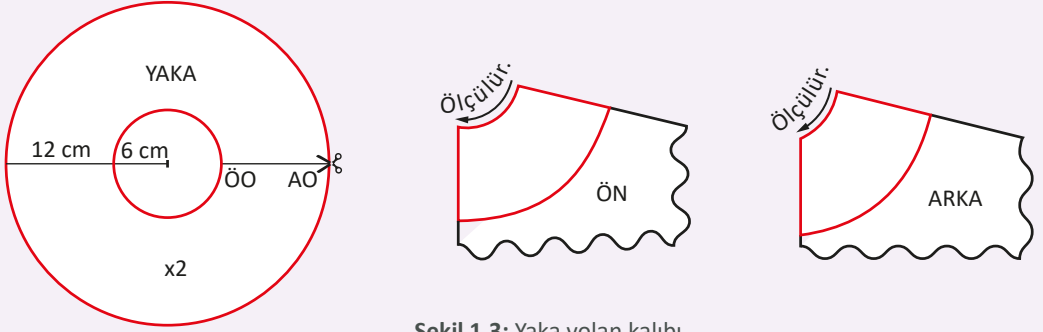
- Kâğıdın üst kısmından 10 cm, sol tarafından 40 cm boşluk kalacak şekilde kâğıdı eşel ile ölçerek düz bir çizgi çizin ve başlangıç noktasını numaralandırınız (1).
- 1 noktasından aşağıya doğru eşeli kaldırmadan çizgi üzerinde 28 cm, 65 cm ve 105 cm işaretleyiniz (2, 3 ve 4).
- 2, 3 ve 4. noktaları sağa ve sola doğru uzatınız.
- 3 noktasından sola doğru çizgi üzerinde 25 cm işaretleyiniz (5).
- 5 noktasından yukarıya ve aşağıya doğru düz çizgi çizin, yatay çizgilerle kesişen noktaları numaralandırınız (6, 7 ve 8).
- 7 noktasından aşağıya doğru 3 cm, sağa doğru 7 cm işaretleyiniz (9 ve 10).
- 9 ve 10 noktalarını pistole ile birleştirerek arka yakayı çizin.
- 1 noktasından aşağıya 4 cm çizgi çizin (11).
- 10 noktasından başlayarak 11 noktasından geçecek şekilde 55 cm düz çizgi çizin (12).
- 2 noktasından sağa doğru eşeli kaldırmadan 10 cm ve 30 cm işaretleyiniz (13 ve 14).
- 12 ile 14 noktalarını birleştiriniz.
- 2 noktasından aşağıya doğru çizgi üzerinde 12 cm işaretleyiniz (15).
- 13 ile 15 noktasını kavisli olarak birleştiriniz.
- 3 noktasından sola doğru 1 cm işaretleyiniz (16).
- 4 noktasından içeriye doğru 3 cm işaretleyiniz (17).
- 15, 16 ve 17 noktalarını düz çizgi olacak şekilde birleştiriniz.
- 5 ile 6 noktaları arasının $\frac{1}{2}$ 'sini işaretleyiniz (a).
- 5 noktasından sola doğru 12 cm işaretleyiniz (18).
- 18 noktası ile 9 noktasını a noktasına kadar kavisli şekilde (arka ağ), sonrasını düz çizgi olarak birleştiriniz.
- 8 noktasından sola doğru 7 cm işaretleyiniz (19).
- 5 ile 8 arasını $\frac{1}{2}$ 'sini işaretleyerek sola doğru 8 cm işaretleyiniz (b).
- 18 noktasını b noktasına kadar kavisli, sonrası düz çizgi olacak şekilde 19 noktası ile birleştiriniz.
- 7 noktasından aşağıya doğru ön yaka düşüklüğü ölçüsü 7 cm'yi işaretleyiniz (20).
- 10 ile 20 noktasını kavisli bir şekilde birleştiriniz.
- 5 noktasından sola doğru 10 cm işaretleyiniz (21).
- 21 ile 20 noktasını a noktasına kadar kavisli şekilde (ön ağ), sonrası çizgi üzerinde temel çizgi olarak birleştiriniz.
- 8 noktasından sola doğru 5 cm işaretleyiniz (22).
- b noktasından sağa doğru çizgi üzerinde 2 cm işaretleyiniz (b1).
- 21 noktasını b1 noktasına kadar kavisli, sonrası düz çizgi olacak şekilde 22 noktası ile birleştiriniz.
- Cep ve paçada 5 cm mesafeyi, belde ise 15 noktasından itibaren büzgülü yerini belirtiniz.
- Kesin hatları çizin.
- Gerekli yazı ve işaretleri ekleyerek çizimi tamamlayınız.

Yaka Volan

- Ön ve arka bedende yaka çevresini ölçünüz.
- Elde edilen ölçünün iki katını alınız ve tam yaka çevresini tespit ediniz.

Not: Kalıptan alınan ölçü yarım bedendir.

- $\text{Çap} = \text{Çevre} / 3$ formülünü kullanarak volan çizilecek dairenin çapını bulunuz.
- Çap ölçüsünün $\frac{1}{2}$ 'si olan dairenin yarıçapını bulunuz.
- Yarıçap ölçüsüne göre iç çemberi çiziniz.
- Yarıçap ölçüsüne volan genişliği olan 12 cm'yi ekleyerek dış çemberin yarıçapını bulunuz.
- Pergelinizi bu ölçü kadar açınız ve yine aynı orta noktaya koyarak dış çemberi çiziniz (Şekil 1.3).

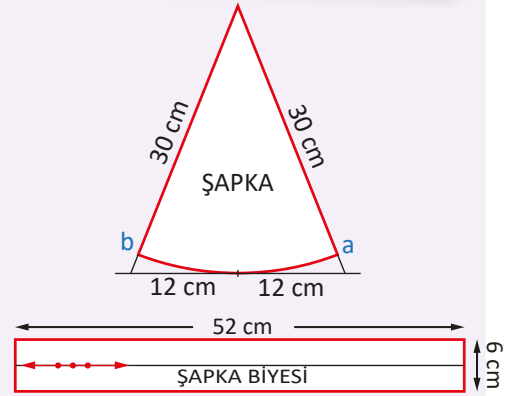
Şekil 1.3: Yaka volan kalıbı

Not: Yakanın büzgülü olabilmesi için iki adet yaka parçası kesilmiştir. Bu yakalar birbirine eklenmiş ve büzülerek yakaya takılmıştır.

Tüm yaka ölçüsünün iki katı alınarak tek seferde de yaka kalıbı hazırlanabilir. Ancak bu durum fazlaca kumaş sarfiyatına sebep olacağı için bu uygulamada kalıp iki adet kesilerek birbirine eklenmektedir.

Şapka

- Taban uzunluğu 24 cm, iki kenar uzunluğu 30 cm olan bir üçgen çiziniz.
- Her iki kenarın taban ile birleştiği noktadan yukarıya doğru 2 cm işaretleyiniz (a ve b).
- Taban kenarının $\frac{1}{2}$ 'sini işaretleyiniz. İşaretlediğiniz bu noktayı a ve b noktaları ile kavis vererek Şekil 1.4'teki gibi birleştiriniz.
- Şapka biyesi için 6 cm eninde, 52 cm boyunda bir dikdörtgen çiziniz (Şekil 1.4).

Şekil 1.4: Şapka ve biye kalıbı

Cep

- 17 cm eninde, 20 cm boyunda bir dikdörtgen çiziniz.
- Üst kenardan aşağıya doğru 3 cm kıvrıma payını işaretleyiniz.
- Üst ve yan kenarlara 1 cm dikiş paylarını vererek applike cep kalıbını tamamlayınız (Şekil 1.5).

Şekil 1.5: Cep kalıbı

1. Kontrol Listesi

Yapacağınız **Palyaço Kostüm Kalıbı Hazırlama** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirleri kapsamında çalışma ortamını hazırladı.	☐	☐
2. Kalıp çizim araç ve gerecini derste kullanmak üzere yanında bulundurdu.	☐	☐
3. Üretilecek modele uygun kostüm beden kalıbını hazırladı.	☐	☐
4. Kostüm yaka volan kalıbını tekniğe uygun olarak hazırladı.	☐	☐
5. Kostüm şapka kalıbını tekniğe uygun olarak hazırladı.	☐	☐
6. Çizim üzerine gerekli yazıları yazdı.	☐	☐
7. Temiz ve düzenli çalıştı.	☐	☐
8. Çalışmasını verilen süre içerisinde tamamladı.	☐	☐

“Hayır” olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmalarını tekrar ediniz.

1.3.2. Kostüm İçin Ana ve Yardımcı Malzeme Hesabı Yapma

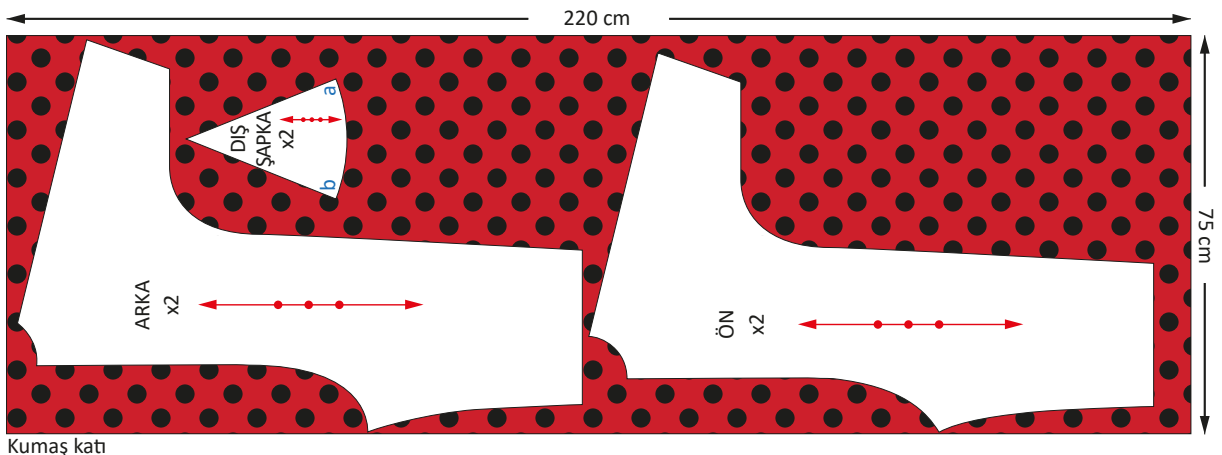
Kostümde kullanılan malzeme ve süsleme özellikleri kostümün görünümünü etkiler. Kostümü, yalın hâlden kurtarabilmek için kostümün özelliğine uygun aksesuarlar ile süslenmesi gerekir. Kostümlerin süslenmesinde çok çeşitli malzemeler kullanılır. Tüy, kurdele, ponpon, aplike, kordon gibi hazır malzemeler kullanılabileceği gibi farklı kumaşlardan kesilen parçalarla da süslemeler yapılabilir. Süsleme malzemeleri ve modelleri kostümün özelliğine göre üzerine yerleştirilir.

Palyaço Kostümü Ana ve Yardımcı Malzemeleri

Kumaş: 150 cm eninde, 220 cm boyunda saten kumaş (Şekil 1.6)

İplik: 1 adet kumaş renginde dikiş ipliği

Süsleme: 2 adet ponpon, 3 farklı rente 150 cm’lik sutaş, 200 cm ponpon harç

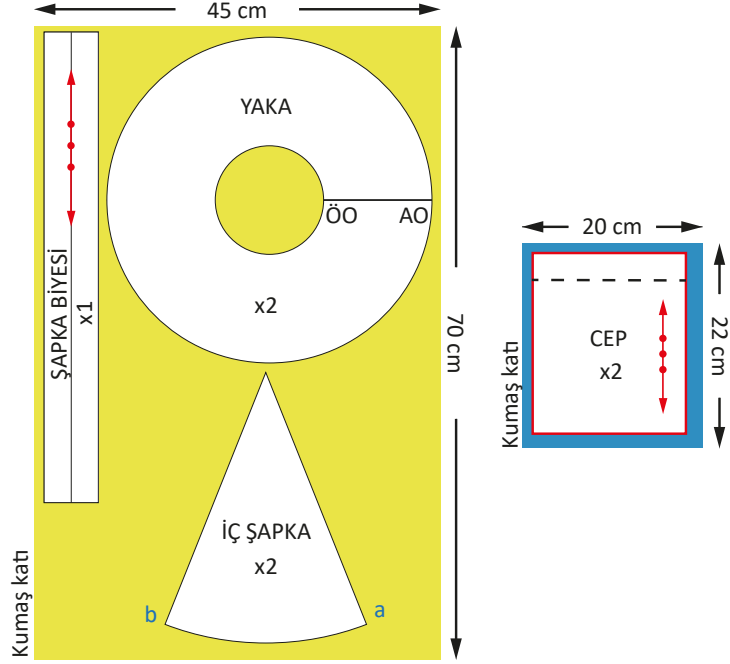
Şekil 1.6: Kumaş kesim planı

Yaka, Şapka ve Cep Ana ve Yardımcı Malzemeleri

Kumaş: Yaka ve şapka için 90 cm eninde, 70 cm boyunda saten kumaş ve cep için 40 cm eninde, 22 cm boyunda saten kumaş (Şekil 1.7)

İplik: Kumaş renklerine uygun dikiş ipliği

Süsleme: Şapka için 1 adet ponpon, yaka için 250 cm ponpon harç, cep için farklı renkte kurdele ve 4 adet büyük düğme

Şekil 1.7: Yaka, şapka ve cep kesim planı

1.4. ÜRETİLECEK KOSTÜME UYGUN MALZEME SEÇİMİ

Kostüm tasarımı, tasarım kavramlarının formüle edilerek yorumlandığı ve üç boyutlu ürün hâline dönüştürüldüğü kostüm oluşturma sürecini kapsayan bir araştırmadır. Kostüm tasarımında, sıradan kıyafetlerin aksine bir hikâye anlatılmakta, tarihî bir dönem yansıtılmakta ya da bir karakter canlandırılmaktadır. Bu sebeple kostüme uygun malzeme seçerken kullanılacak kumaşların; eldiven, şapka gibi aksesuarların ve iplik, fermuar, düğme gibi süsleme detaylarının o konuyu işleyecek şekilde birbiriyle uyum içerisinde olması gerekir (Görsel 1.20).

1.4.1. Malzeme Özellikleri

Özel amaçlı kostüm kıyafetleri tiyatro, sinema, opera, animasyon, tanıtım, oyun, parti, gösteri, reklam gibi birbirinden farklı alanlarda kullanılır. Bu sebeple kostüm tasarımcılarının doku, desen, örgü, dokuma, elastikiyet gibi kumaş teknik özelliklerini iyi tanınması ve geniş bir aksesuar bilgisine sahip olması gerekir. Ancak bu şekilde kostümün ihtiyacına göre doğru malzeme seçilebilir ve bir kompozisyon oluşturulabilir.

Görsel 1.20: Kostüm örneği

Kostüm üretimi yapılırken dikkat edilmesi gereken özellikler şunlardır:

- ◆ Gösteri ve sahne sanatlarında kullanılan kostümler, birçok defa giyildiğinden sağlam yapılmalıdır.
- ◆ Dans sahneleri gibi hareket gerektiren kostümün gerilme, kasılma yapan bütün yerlerinde güçlendirme yapılmalı ve dikişleri sağlam olmalıdır. Bu kostümlere malzeme seçilirken esnek kumaşlar, lastik vb. aksesuarlar tercih edilmelidir.
- ◆ Hızlı değişim gerektiren kostümlerde giyip çıkarmayı kolaylaştıran cırt, fermuar, agraf gibi düzenlemeler yapılmalıdır.
- ◆ Tarihî kostümlerin yaşanmışlık görünümü kazanması için yapay olarak yıpratılıp eskitilmelidir. Eskitme işlemleri, hangi bölümlerin daha önce ve fazla yıpranacağı göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.
- ◆ Tarihî kostümlerde anlatılan dönemin izlerini taşıyan ve yöreye has malzemeler seçilmelidir.
- ◆ Hayvan kostümü gibi ürünlere malzeme seçilirken doku, tuşe, desen, hav gibi özelliklere dikkat edilmelidir.
- ◆ Giyen kişiyi terletecek kostümlerin kol altı vb. kısımlarında kuş gözüne benzer hava geçişini sağlayacak detaylar düşünülmelidir.
- ◆ Çocuk kostümlerinde kullanılan malzemeler; pamuk, yün, keten gibi doğal kumaşlardan seçilmelidir.
- ◆ Çocuk kostümleri için seçilen malzemelerin çocukların rahat hareket edebileceği hafiflikte olmasına özen gösterilmelidir (Görsel 1.21).
- ◆ Uzun süre kullanılacak önlük, forma, tulum gibi özel kostümler, yıkanmaya ve kullanılmaya dayanıklı kumaşlardan seçilmelidir.
- ◆ Palyaço gibi eğlence sektörüne hizmet eden kostümlerde ritim ve enerji hissini arttıran zıt ve canlı renklerde malzemeler seçilmelidir.

Görsel 1.21: Çocuk kostümleri

1.4.2. Modele Uygun Malzeme Seçimi Yapma

Kostüm tasarım ürünlerinin ana malzemesi kumaştır. Doku, desen ve tüm özellikleriyle kostümün amacına hizmet eden bir kumaş seçilmelidir.

Kumaş seçimi yapıldıktan sonra kumaşa uygun süsleme malzemeleri seçilmelidir. Kostüm süslemede kullanılan malzemelerden bazıları pul, boncuk, payet, rafya, kurdele, ponpon, düğme, fermuar, agraf, çıtçı, cırt bant, püskül, fiyonktur.

Süsleme malzemelerinin yanında kostüm parçalarını daha dik ve dolgulu bir formda göstermek için pamuk elyaf, boncuk elyaf, sünger, yün, keçe, strafor, film şerit vb. dolgu malzemeleri kullanılır.

Palyaço kostümü genellikle eğlence sektörü için kullanıldığından süsleme için dikkat çekici ve eğlendirici malzemeler seçilir. İri düğmeler, birbiri ile zıt renkte ponponlar, farklı büyüklükteki fiyonklar, ana kumaş ile kontrast biye, kurdele, fırır, yaka, cep gibi detaylar sıkça kullanılır. Palyaço kostümü için rafya benzeri malzemeden yapılan peruklar, farklı yapıdaki şapkalar ve yüz makyajı oldukça renkli görünmektedir. Buruna takılan ponpon da çocukların en sevdiği detaylardandır.

Palyaço Kostümü İçin Kumaş ve Malzeme Seçimi

Saten Kumaş: Palyaço kıyafetleri genellikle çocuklara yönelik etkinlikler ve eğlence sektörü için hazırlanır. Palyaço kostümlerinde, çocukların renkli dünyalarını yansıtan ve insanları eğlendiren, hareketlendiren birbiri ile kontrast ve canlı renkte malzemeler tercih edilir. Palyaço kostümü için malzeme seçilirken özellikle saten kumaş gibi parlak ve dikkat çekici kumaşlar seçilmelidir. Hazırlanacak palyaço kostümü için puantiyeli saten bir kumaş seçilmiştir (Görsel 1.22).

Görsel 1.22: Saten kumaş

Ponpon: Fransızca “pompon” kelimesinden Türkçeye geçmiştir ve yuvarlak püskül anlamına gelmektedir (Görsel 1.23). Ponpon malzemesi, hazır satın alındığı gibi ponpon aparatı ile elde de yapılabilir. Hazırlanacak palyaço kostümü için büyük ponponlar aparat aracılığı ile yapılacak olup yaka, kol ve paça ucunda hazır ponpon şeritler kullanılacaktır.

Kurdele: Türkçede geniş ipekli şerit anlamına gelen kurdele, hazır giyim sektöründe kullanılan dar dokuma türlerinden biridir (Görsel 1.24). Süsleme, birit, askı, lişet, bağlama gibi kullanım alanları bulunur. Kurdeleler dokunuş biçimlerine veya dokuma ipliklerine göre düz, kadife, keten, sentetik gibi değişik isimleri vardır.

Görsel 1.23: Ponpon

Görsel 1.24: Kurdele

Biye: Kenar temizleme, dikiş örtme ve süsleme amacıyla kullanılan bir çeşit yardımcı malzemedir. Hazır satın alındığı gibi verev kumaştan band hâlinde kesilip ütude katlanarak da hazırlanabilir. Palyaço kostümü için ana kumaştan kesilip ütülenerek hazırlanacaktır.

Düğme: Giyecek, yorgan gibi bazı yerlerde ilikleyici veya süs olarak dikilen ahşap, kemik, metal, sedef gibi sert maddelerden yapılan küçük tutturma aracıdır (Görsel 1.25).

Sutaş: Giyim süslemede kullanılan çeşitli kalınlıkta ve çeşitli şekillerde makine tezgâhlarında dokunan veya elle örülen dar şeritlerdir (Görsel 1.26). Genellikle çocuk, kadın kostüm giysi süslemelerinde uygulanır. Sutaşının düz, zikzak ve işlemeli çeşitleri vardır.

Görsel 1.25: Düğme

Görsel 1.26: Sutaş

C) Üretimini yapacağınız özel amaçlı kostüm için ana ve yardımcı malzeme listesini aşağıda verilen alanlara yazınız.

Ana Malzeme Listesi

Yardımcı Malzeme Listesi

D) Üretimini yapacağınız özel amaçlı kostüm için piyasa araştırması yapınız. Elde ettiğiniz sonuçları aşağıda verilen alana yazınız.

E) Üretimini yapacağınız özel amaçlı kostümde kullanılacak ana ve yardımcı malzemenin hesabını yapınız. Miktarlarını aşağıda verilen alanlara yazınız.

Ana Malzeme Hesabı

Yardımcı Malzeme Hesabı

1.5. KOSTÜM KESİM İŞLEMLERİ

Kostüm kıyafetlerinin üretilecek ürün adetine göre kesim yapılır. Çoklu ürünlerde toplu serim ve kesim; tek üretilecek ürünlerde de elde kesim yapılır.

Bu uygulamada sizden aşağıdaki işlem basamaklarını izleyerek kostüm kesim işlemlerini ders öğretmeninizin belirttiği sürede tamamlamanız beklenmektedir. Çalışmanız 2. kontrol listesinde verilen ölçütlere göre değerlendirilecektir.

Araç Gereç

Puantiyeli saten kumaş, sarı ve mavi düz saten kumaş, dikiş payı verilen ön-arka beden, cep, yaka ve şapka kalıpları, mezura, cetvel, çizim sabunu, ağırlık, toplu iğne ve makas.

İşlem Basamakları

Ön-Arka Beden ve Dış Şapka Kesimi

- Puantiyeli saten kumaşı, kumaş yüzeyi içte kalacak şekilde ortadan ikiye katlayarak kesim masasına seriniz.
- Kumaş puantiyelerinin üst üste gelmesine dikkat ediniz ve kumaşı iğneleyiniz (Görsel 1.27).

Görsel 1.27: Puantiyeli kumaş serim

Not: Puantiyeli, ekoseli, çizgili vb. kumaşların kesiminde desen takibi yapılmalıdır. Yan dikiş, ön orta, arka orta gibi yerlerde desenlerin birbirini tamamlaması gerekir. Kalıplar yerleştirilirken bu özelliklere dikkat ediniz.

- Düz boy ipliğine dikkat ederek ön kalıbı yerleştiriniz.
- Arka kalıbı ön kalıp ile aynı yönde olacak şekilde yerleştiriniz (Görsel 1.28).

Not: Saten, kadife gibi kumaşlar kesilirken kalıplar aynı yöne bakacak şekilde yerleştirme yapılmalıdır. Kalıplar bu kumaşlara ters yönde yerleştirilirse dikim bittiğinde parçalar arasında ton farkları görülür.

- Kalıpların etrafını çizgi taşı ile çiziniz.
- Kumaşı kaydırmadan kesim yapınız (Görsel 1.29).

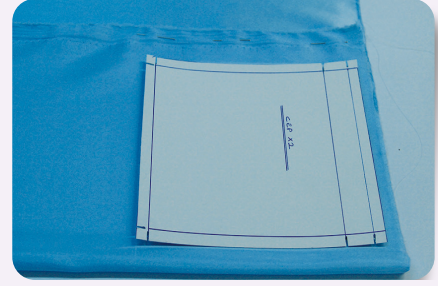
Görsel 1.28: Kumaş serim ve kalıp yerleştirme

Görsel 1.29: Kumaş kesim

Cep Kesimi

- Cep için mavi saten kumaşı, yüzü içe gelecek şekilde tersinden ikiye katlayınız.
- Cep kalıbını yerleştiriniz (Görsel 1.30).
- Cep kalıbının etrafını çizgi kalem ile çiziniz.
- Cep kalıbını kaldırıp cep parçasını kesiniz.

Görsel 1.30: Cep kesim

Yaka, İç Şapka ve Şapka Biyesi Kesimi

- Sarı saten kumaşı, yüzü içe gelecek şekilde tersinden ikiye katlayınız.
- Yaka ve iç şapka kalıbını yerleştirerek çiziniz (Görsel 1.31).
- Yaka ve iç şapka parçalarını kesiniz.
- Şapka biyesini çizerek tek kat kesiniz.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Kumaş serim ve kalıp yerleştirme yaparken desen ve kumaş yönlerine dikkat ediniz.
- Kalıp yerleştirirken DBİ'ye dikkat ediniz.
- Çizimi yaparken ince uçlu çizgi taşı ya da kalem kullanmaya dikkat ediniz.
- Kesim yaparken kumaş katlarının kaymamasına dikkat ediniz.

2. Kontrol Listesi

Yapacağınız **Kostüm Kesim İşlemleri** çalışmalarını, aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. İş sağlığı ve güvenliği kurallarına uydu.	☐	☐
2. Kumaş serimini tekniğine uygun hazırladı.	☐	☐
3. Beden parçalarının kesimini tekniğine uygun yaptı.	☐	☐
4. Cep kesimini tekniğine uygun yaptı.	☐	☐
5. Şapka ve yaka parçalarının kesimini tekniğine uygun yaptı.	☐	☐
6. Temiz ve düzenli çalıştı.	☐	☐
7. Çalışmasını verilen süre içerisinde tamamladı.	☐	☐

“Hayır” olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmalarını tekrar ediniz.

1.6. KOSTÜM DİKİM İŞLEMLERİ

Kostüm dikimine geçmeden önce planlama iyi yapılmalıdır. Kesilmiş parçaların sağ sol eşlemeleri yapılmalı, farklı renkte kesilen parçalar kontrol edilmelidir. Kesilen tüm parçalar masa üzerinde kontrol edilip dikime geçilmelidir. Dikime en büyük parçalardan başlanmalıdır.

Bu uygulamada sizden aşağıdaki işlem basamaklarını izleyerek kostüm dikim işlemlerini ders öğretmeninizin belirttiği sürede tamamlamanız beklenmektedir. Çalışmanız 3. kontrol listesinde verilen ölçütlere göre değerlendirilecektir.

Araç Gereç

Kesimi yapılmış kumaş parçaları (ön-arka beden, şapka, şapka biyesi cep, yaka), kumaşlara uygun dikiş ipliği, tela, toplu iğne, dikiş makinesi, overlok, fermuar ayağı, gizli fermuar, yaka biye parçası, 1,5 cm'lik sert plastik şerit yahut film parçası (şapka biyesinin içine yerleştirmek için), masura lastiği, cep ütüleme şablonu ve ütü.

İşlem Basamakları

Ön-Arka Beden ve Cep Dikimi

- Kesilen parçalara overlok çekiniz (Görsel 1.32).
- Parçanın arka ortasına gizli fermuar dikişi yapınız (Görsel 1.33).

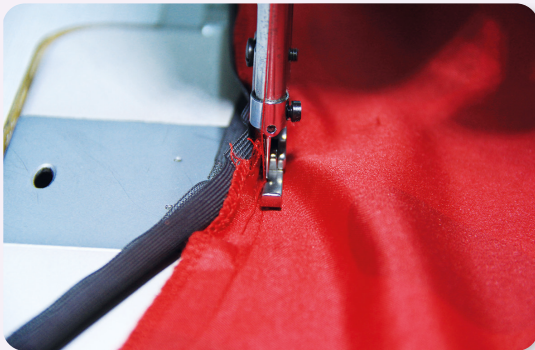

Görsel 1.32: Overlok dikişi

Görsel 1.33: Gizli fermuar dikimi

- Fermuar çıtından başlayarak arka ağ dikişini tamamlayınız (Görsel 1.34).
- Fermuar yerini bastırmadan ütölünüz (Görsel 1.35).

Görsel 1.34: Arka ağ dikişi

Görsel 1.35: Fermuar ütü

- Ön orta yakadan başlayıp ön ağ dikişini tamamlayınız.
- Cep kırım şablonunu kullanarak cep parçalarını ütölünüz.

- Cep ağzlarına çima çekiniz (Görsel 1.36).
- Cep parçalarını, ön beden üzerine palyaço kostümüne hareket katması için birbirinden farklı yöne yerleştirerek iğneleyiniz (Görsel 1.37).
- Cep parçalarını ön beden paçalarına dikişiniz.
- Cep parçalarını ütöleyiniz (Görsel 1.38).

Görsel 1.36: Ceb ağzı dikimi

Görsel 1.37: Ceb dikimi

Görsel 1.38: Ceb ütöleme

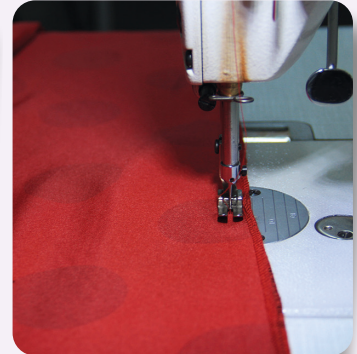
- Sağ ve sol omuz dikişlerini yapınız (Görsel 1.39).
- Kol ucundan başlayarak paçaya kadar yan dikişleri birleştiriniz (Görsel 1.40 ve 1.41).

Görsel 1.39: Omuz-kol dikimi

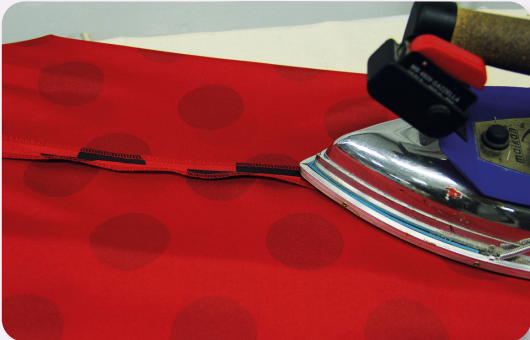

Görsel 1.40: Kol alt dikişi

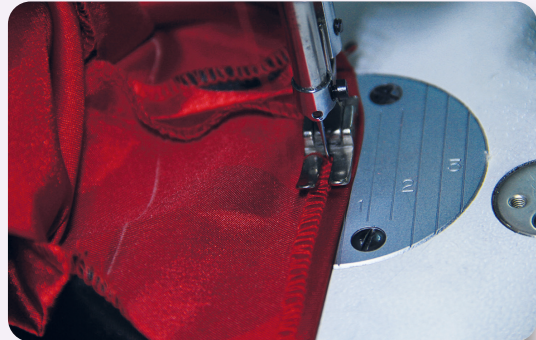

Görsel 1.41: Yan dikiş

- İç paça dikişi için bir paçadan başlayıp diğer paçaya kadar paça çatma işlemini tamamlayınız.
- Yan ve iç dikişleri ikiye açarak ütöleyiniz (Görsel 1.42).
- Paça ve kol uçlarını içe katlayarak yarım ayaktan makine çekiniz. Makine çekerken dikiş paylarının ikiye açılmış hâlde olmasına dikkat ediniz. Gerekirse toplu iğne kullanınız (Görsel 1.43).

Görsel 1.42: Dikiş payı açma

Görsel 1.43: Kol paça ucu kıvrırma

- Büzgü dikişleri için lastiği hafif gerdirerek masuraya sarınız (Görsel 1.44).
- Bel çıtlarına dikkat ederek büzgü yerini çiziniz.
- Paça ve kol uçlarında 5 cm içeriye doğru işaret alarak büzgü yerlerini çiziniz (Görsel 1.45).

Görsel 1.44: Lastik sarım

Görsel 1.45: Büzgü yeri belirleme

- Fermuarın dibinden başlayarak büzgü dikişi yapınız (Görsel 1.46).
- Paça büzgü dikişini yapınız (Görsel 1.47).
- Kol ucu büzgü dikişini yapınız (Görsel 1.48).

Görsel 1.46: Bel büzgü dikişi

Görsel 1.47: Paça büzgü dikişi

Görsel 1.48: Kol ucu büzgü dikişi

Not: Bel büzgüsü için yan yana 1 cm aralıklarla 2-3 defa büzgü dikişi yapılabilir. Masura lastiği yerine 0,5 cm'lik lastik bel ölçüsüne göre kesilip dikilebilir.

Yaka Dikimi

- Yaka parçalarını, bir kenarından birbirine dikiş ve overlok çekiniz.
- Yaka parçasının ucuna kumaş rengine uygun iplik ile overlok çekiniz (Görsel 1.49).
- Yaka parçasının dikileceği bölgeyi dikişleri ikiye açarak ütöleyiniz (Görsel 1.50).

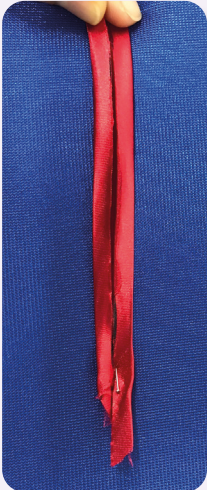

Görsel 1.49: Yaka ucu overlok

Görsel 1.50: Yaka oyuntusu ütöleme

- Yaka parçasını bedene yarım ayaktan dikiş.
- Puantiyeli kumaşın artan parçalarından 39 cm (yaka ölçüsü) x 3 cm ebatlarında verevden biye parçası kesiniz (Bu işlem yerine hazır saten biye de kullanılabilir.).
- Biye parçasını ortadan ikiye katlayarak ütöleyiniz.
- Biyenin iki kenarını ortada buluşacak şekilde tekrar katlayınız ve ütöleyiniz. Ütöleme işlemi yaparken biyenin başlangıç noktasını ütü masasına iğnelemeniz işinizi kolaylaştıracaktır. Biye ütölemesi yaparken kumaşı esnetmemeye özen gösteriniz (Görsel 1.51).
- Biye parçasını tekrar ortadan ikiye katlayarak ütöleyiniz (Görsel 1.52).
- Biye parçasını içten yakaya yerleştirerek ütü izinden dikiş.
- Biyeyi uçlarının temiz görünmesi için içten dikiş.
- Biye parçasını yakaya doğru çevirerek çima dikiş yapınız (Görsel 1.53).

Görsel 1.51: Biye katlama

Görsel 1.52: Biye ütöleme

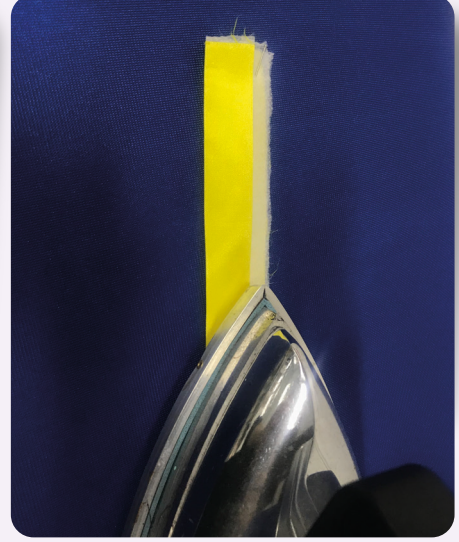
Görsel 1.53: Yakaya biye geçirme

Şapka Dikimi

- Dış şapka parçalarına ve biyesine tela yapıştırınız (Görsel 1.54).
- Biye parçasını ortadan ikiye katlayarak ütöleyiniz.
- Biye parçasının bir kenarını 0,7 cm'den içe katlayarak ütöleyiniz (Görsel 1.55).

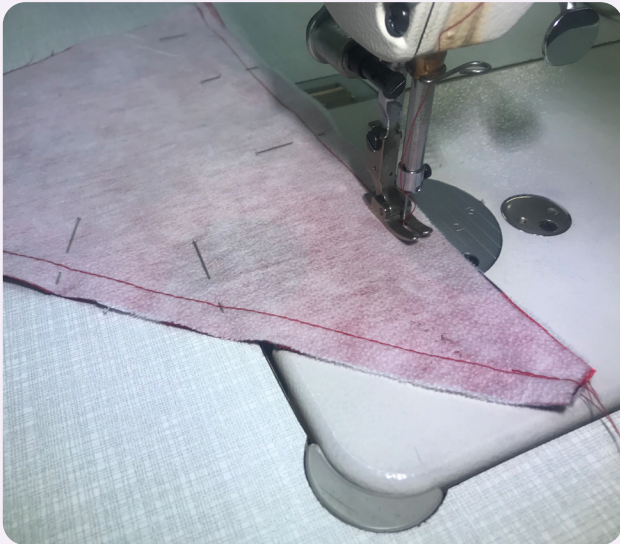

Görsel 1.54: Şapka tela yapıştırma

Görsel 1.55: Biye kırım

- Dış şapka parçalarını, yüzü yüzüne gelecek şekilde iğneleyerek iki kenarını 1 cm'den dikiş (Görsel 1.56).
- İç şapka parçalarını yüzü yüzüne gelecek şekilde iğneleyerek iki kenarını 1 cm'den dikiş.
- Dikiş paylarını ikiye açarak şapka parçalarını ütöleyiniz.
- İç ve dış şapka parçalarını, dikiş payları birbirine degecek şekilde iç içe iğneleyiniz (Görsel 1.57).
- Şapka ağzına tutturma dikişi yapınız.
- Biyenin iki ucunu birleştirerek dikiş.

Görsel 1.56: Şapka birleştirme dikişi

Görsel 1.57: Şapka iç içe yerleştirme

- Şapka biyesini, şapkaya içten yerleştirerek 1 cm'den makine çekiniz (Görsel 1.58).
- Şapkanın formunun düzgün durması için biye içerisine plastik parçasını yerleştiriniz (Görsel 1.59).

Görsel 1.58: Şapka biye dikim

Görsel 1.59: Şapka şerit yerleştirme

- Biye parçasını, plastik parçası dikiş esnasında makine iğnesine çarpmayacak şekilde teyelleyniz ya da iğneleyiniz (Görsel 1.60).
- Biye parçasına üstten çıma çekiniz (Görsel 1.61).

Görsel 1.60: Şapka biye çevirme

Görsel 1.61: Biye çıma dikişi

MERAKLISINA

İlk Palyaço

Palyaço kelimesinin köken olarak İzlandaca sakar kişi anlamına gelen klunni kelimesinden türediği düşünülmektedir. Yazılı kaynak olarak 1560 yılında İngilizce kaynaklarda geçtiği görülmektedir. İngilizce çevirisi clown olan palyaço kelimesinin babası Joseph Grimaldi, palyaço olarak sirklerde ilk sahneye çıkan kişidir. Aynı zamanda Grimaldi palyaço kostümünün tamamlayıcısı olan yüz boyasını kullanan ilk kişidir.

Türkçede kullanılan palyaço kelimesi, İtalyanca (Pagliaccio) kökenli bir sözcük olup TDK' de anlamı "Kendisini seyredenleri güldüren ve eğlendiren, acayip kılıklı, yüzü aşırı ve komik biçimde boyalı oyuncu." olarak geçer.

Bu uygulamada sizden aşağıdaki işlem basamaklarını izleyerek kostüm süsleme işlemlerini ders öğretmeninizin belirttiği sürede tamamlamanız beklenmektedir. Çalışmanız 3. kontrol listesinde verilen ölçütlere göre değerlendirilecektir.

Araç Gereç

İp, ponpon yapım aparatı, kurdele, fisto, sutaş, renkli düğmeler, iğne, iplik, yapıştırıcı, silikon ve silikon makinesi, ayakkabı, ayakkabı boya malzemeleri, yüz boya malzemeleri, burun süngeri ve agraf.

İşlem Basamakları

Yaka, Kol ve Paça Süslenme

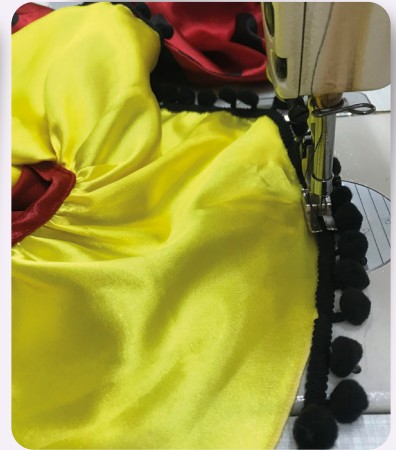
- Ponpon ve sutaşlarının rengine uygun iplikleri hazırlayınız.
- Kol uçlarına farklı renkte üç sıra sutaş dikiş (Görsel 1.62).
- Paça uçlarına farklı renkte üç sıra sutaş dikiş (Görsel 1.63).
- Kol ve yaka uçlarında iç kısımlarının daha temiz görünmesini için ponpon harçları içten, elde tutturunuz.
- Ponpon harç malzemesini yaka ucuna dikiş (Görsel 1.64).
- Arka yakanın fermuar bitim noktasına agraf dikiş.

Görsel 1.62: Sutaş dikme

Görsel 1.63: Üç sıra sutaş dikme

Görsel 1.64: Yakaya ponpon dikme

Cep Süsleme

- Cep üstlerine farklı renkte iplik kullanarak süsleme amacıyla iri düğme dikiş (Görsel 1.65).
- Kurdele parçalarının uçlarını atmaması için üçgen şekilde kesiniz.
- Kurdele parçalarını düğmeye ilik olacak şekilde katlayarak yerleştiriniz ve bedene tutturunuz (Görsel 1.66).
- Kurdeleyi tutturduğunuz yere süsleme amacıyla tekrar düğme dikiş.

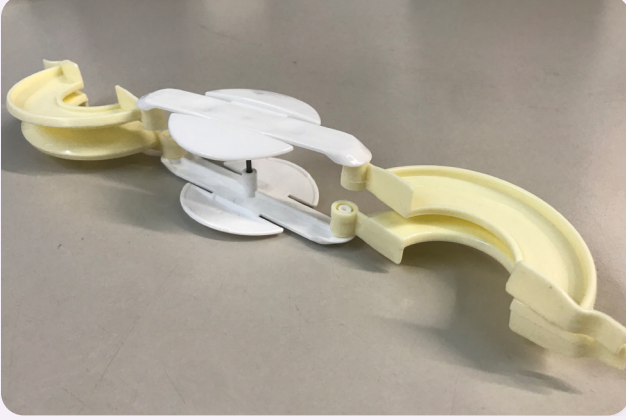
Görsel 1.65: Düğme dikme

Görsel 1.66: Kurdele yerleştirme ve dikme

Ponpon Yapımı

- Ponpon aparatını ikiye açınız (Görsel 1.67).
- Ponpon ipini aparatın iki koluna çok bol olmayacak şekilde sarınız (Görsel 1.68).

Görsel 1.67: Ponpon aparatı

Görsel 1.68: Ponpon sarım

- Ponpon aparatının kollarını kapatınız (Görsel 1.69).
- İpini tam ortadan kesiniz (Görsel 1.70).

Görsel 1.69: Ponpon aparatı kapatma

Görsel 1.70: Ponpon kesim

- Aparatının ortasından ip geçirerek ponponu bağlayınız (Görsel 1.71).
- Ponpon aparatını açınız (Görsel 1.72).

Görsel 1.71: Ponpon bağlama

Görsel 1.72: Ponpon aparatı açma

- İpleri keserek ponponu daha sıkı olacak şekilde küçültünüz (Görsel 1.73 ve 1.74).
- Farklı renkte ip kullanarak ponponları çoğaltınız.

Görsel 1.73: Ponpon kırpma

Görsel 1.74: Ponponun bitmiş görüntüsü

Not: Bu üründe 2 adet ön ortasında düğme görünümünde 1 adet şapka ucuna olmak üzere 3 adet ponpon kullanılmıştır.

- Ön orta yaka bitimine ve 10 cm altına 2 adet ponpon yerleştirerek elde tutturunuz ve ardından mum silikon kullanarak yapıştırınız (Görsel 1.75).
- Şapka ucuna ponpon yerleştirerek elde dikiş ve mum silikon ile yapıştırarak sağlamlaştırınız (Görsel 1.76).

Görsel 1.75: Şapka ponpon dikme

Görsel 1.76: Ponpon yerleştirme

- Kostümün dikiş temizliğini yapınız.
- Kostümün son ütüsünü yapınız.
- Kostümü mankene giydirerek kostümün ölçü ve duruş kontrolünü yapınız (Görsel 1.77, 1.78 ve 1.79).

Görsel 1.77: Ön görünüm

Görsel 1.78: Yan görünüm

Görsel 1.79: Arka görünüm

✓ 3. Kontrol Listesi

Yapacağınız **Kostüm Dikimi** çalışmaları, aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. İş sağlığı ve güvenliği kurallarına uydu.	☐	☐
2. Ön-arka beden dikimini tekniğine uygun yaptı.	☐	☐
3. Yaka dikimini tekniğine uygun yaptı.	☐	☐
4. Cep dikimini tekniğine uygun yaptı.	☐	☐
5. Şapka dikimini tekniğine uygun yaptı.	☐	☐
6. Kostüm özelliğine uygun süsleme yaptı.	☐	☐
7. Temiz ve düzenli çalıştı.	☐	☐
8. Çalışmasını verilen süre içerisinde tamamladı.	☐	☐

“Hayır” olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başındaki paranteze D, yanlış olanlara ise Y yazınız.

1. () Kostüm, gösteri amacıyla giyilen kıyafetlerin genel ismidir.
2. () Hazırlanan kostümlere uygun malzeme seçilmelidir.
3. () Kostümler ait oldukları ülkenin özelliklerini anlatmada etkilidir.
4. () Palyaço kostümleri, özellikle yetişkinlerin ilgisini çeken kostümlerden biridir.
5. () Kostüm planlaması, sahnelenecek oyun ya da aktivite belirlenmeden önce yapılır.
6. () Ayakkabı, kemer, peruk, eldiven, takı ve maske kostüm aksesuarlarından bazılarıdır.

B) Aşağıda verilen sorularda doğru seçeneği işaretleyiniz.

7. Aşağıdakilerden hangisi güncel kostümlerdendir?

- A) Hemşire
- B) Meksikalı
- C) Napolyon
- D) Nasrettin Hoca
- E) Pamuk Prens

8. Bir gösteride aşağıdakilerden hangisinin kostüm giymesine gerek yoktur?

- A) Çizgi film kahramanı
- B) Masal kahramanı
- C) Taksi şoförü
- D) Tarihî kahraman
- E) Palyaço

9. Aşağıdakilerden hangisi kostümlerin çocuklara sağladığı yararlardan değildir?

- A) Çocuklar, kostümler ile farklı yaşamları, ülkeleri ve gelenekleri öğrenir.
- B) Güncel kostüm giyen çocuklar çeşitli meslekleri yakından öğrenir ve deneyimler.
- C) Çocuklar kostüm giydiklerinde sosyalleşirler ve empati duyguları gelişir.
- D) Kostüm çocuklar arasında üstünlük ve rekabet oluşturur.
- E) Tarih kostümleri çocukların geçmiş hakkında bilgi sahibi olmasına katkıda bulunur.

10. Aşağıdakilerden hangisi kostüm üretimi yapılırken dikkat edilmesi gereken özelliklerden biridir?

- A) Kostümler defalarca giyileceği için dayanıklı kumaşlardan üretilmelidir.
- B) Dans ve gösteri sanatları için dikilecek kostümler sert kumaşlardan üretilmelidir.
- C) Tarihî kostümlerde yaşanmışlık izleri olması için apreleme işlemi yapılmalıdır.
- D) Kostüm üretimi yapılırken zincir dikiş yapılması zorunludur.
- E) Kostümler her zaman rengarenk kumaşlardan üretilmelidir.

2. ÖĞRENME BİRİMİ

YÖRESEL KIYAFETLER

KONULAR

2.1. YÖRESEL KIYAFET ÇEŞİTLERİ

2.2. ÜRETİLECEK YÖRESEL KIYAFETİ BELİRLEME

2.3. ÜRETİLECEK YÖRESEL KIYAFET KALIBINI HAZIRLAMA

2.4. ÜRETİLECEK YÖRESEL KIYAFETE UYGUN MALZEME SEÇİMİ

2.5. YÖRESEL KIYAFET KESİM İŞLEMLERİ

2.6. YÖRESEL KIYAFET DİKİM İŞLEMLERİ

TEMEL KAVRAMLAR

Bindallı, cepken, entari, fes, göynek, şalvar, üç etek, yazma, yelek

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Yöresel kıyafet tasarımı ve üretimi yapmak isterseniz hangi yörenin kıyafetini tasarlamak ve üretmek isterdiniz? Nedenleriyle açıklayınız.

2. YÖRESEL KIYAFETLER

Giyinme, insanlığın varoluşundan itibaren temel ihtiyaçlardan biridir. Kişi ilk önce yaşadığı yerin iklim şartlarına uygun giyinmiş, daha sonra bu giysiler gelenek görenek hâlini almış ve nesilden nesile aktararak o toplumu temsil etmiştir. Cinsiyet, yaş, sosyal statü, inanç ve ekonomi kişinin giyinme tercihini etkilemiştir.

Anadolu insanının zengin kültürünü, gelenek göreneklerini, yaşam biçimlerini yöresel kıyafetler yansıtır. Kumaş renkleri ve çeşitleri, kullanılan motifler, işlemler, süslemeler, takılar zengin bir kültüre sahip olduğunun göstergesidir (Görsel 2.1). Millî kıyafetler özellikle düğün, nişan gibi özel günlerde ve halk oyunları kıyafetlerinde daha çok görülmektedir. Bazı giysilerin geçmişten günümüze kadar korunduğu ve kullanılmaya devam ettiği görülürken bazı giysilerin kullanımdan kalktığı ya da kumaş ve model özelliklerinin farklılaştığı görülmektedir. Bu değişimin temel sebepleri gelişen teknoloji, kültürel değişim, yaşam şartları ve standartlarının değişmesidir.

Görsel 2.1: Yöresel kıyafetler

2.1. YÖRESEL KIYAFET ÇEŞİTLERİ

Giysiler aynı toplumda yaşayan insanların dinî, sosyal ve tarihsel birikimini yansıtır. Bu doğrultuda benzerlikler ve farklılıklar gözlemlenir. Yöresel giysileri; coğrafi bölgelere, kültür merkezlerine ve yörelere göre sınıflandırmak gerekmektedir.

2.1.1. Yöresel Kıyafetleri Sınıflandırma

Yöresel kadın ve erkek kıyafetlerinde aynı giysi türleri bulunmakla beraber farklılıklar da görülmektedir (Tablo 2.1).

Tablo 2.1: Yöresel Kadın ve Erkek Kıyafetleri

	Yöresel Kadın Kıyafetleri	Yöresel Erkek Kıyafetleri
Başa Giyilen Kıyafetler	Fes, başlık (kep), tepelik, tülbent (yazma), ve çevre (çember).	Fes, kasket, terlik ve poşu.
Bedene Giyilen Kıyafetler	Cepken (fermana), göynek (içlik), şalvar, yelek, üç etek, bindallı, kaftan, yağlık (önlük), entari (fistan), bel kuşağı (uçkurluk), kemer, peşkir ve don.	Cepken, şalvar, göynek, pantolon, yelek, ceket ve kuşak.
Ayağa Giyilen Kıyafetler	Yün çorap, yemeni, çarık ve ayakkabı.	Çorap, yemeni, çarık, ayakkabı, çizme ve potin.
Takılar, Süsler ve Saç Şekilleri	Allık, sürme, kına, penez, kolye, bilezik, beşi birlik, saç bağı, çiçek şekilli süsler, tozak, madeni paralar, çiçekler ve taç.	Köstekli saat, değnek, bıçak ve tespih.

Başa Giyilen Kıyafetler

- ◆ **Fes:** Kadınların ve erkeklerin kullandığı yuvarlak şekilli, başa giyilen, keçeden veya kartondan yapılan, kırmızı renkli, tepesi düz aksesuar (Görsel 2.2).
- ◆ **Başlık (Kep):** Gelinlerin başlarında kullanılan altın, gümüş veya değerli mücevherlerle süslenmiş taç.
- ◆ **Tepelik:** Gümüşten yapılan, başın her iki tarafına liralardan veya çiçeklerin sarktığı, fes üzerine takılan takı.
- ◆ **Tülbent (Yazma, Yemeni, Çember, Yağlık):** Genellikle siyah beyaz renkte, bazen de çiçek desenli, seyrek dokunmuş, ince, boncuk, pul ve oyalarla süslenmiş başörtüsü (Görsel 2.3).
- ◆ **Çevre:** Mendilden biraz büyük, çeşitli işlerde çalışan insanların boyunlarına veya alınlarına bağladıkları, kenarı nakışlarla süslü kumaş.
- ◆ **Kasket:** Erkekler tarafından kullanılan köşeli, yumuşak kumaştan şapka.
- ◆ **Terlik:** Beyaz renkli, patiska kumaştan başlık.
- ◆ **Yaşmak:** Kadınların ferace ile birlikte kullandıkları, gözleri açıkta bırakan, ince yüz örtüsü.¹
- ◆ **Poşu:** Kenarları saçaklı ipek, pamuk, yün vb.nden yapılmış bir başörtüsü türü, dolama.²

Görsel 2.2: Fes

Görsel 2.3: Tülbent

Bedene Giyilen Kıyafetler

- ◆ **Cepken (Fermana):** Boyu bele kadar olan, yakası düz veya çapraz, kolları ve önü motiflerle süslü, entari ya da gömlek üzerine giyilen, uzun kollu giysi (Görsel 2.4).

Görsel 2.4: Cepken

1 <https://sozluk.gov.tr>

2 <https://sozluk.gov.tr>

- ◆ **Göynek (İçlik, Gönlek):** Boyu erkeklerde kalça hizasına kadar, kadınlarda ayak bileğine kadar olan; uzun kollu, kısa kollu ve kolsuz dikilen, pamuklu veya ipekli, düz beyaz ya da ince çizgili iç giysisi.
- ◆ **Yelek:** Boyu bele kadar olan, kolsuz, önü açık, kadife ve ipekli kumaştan dikilen, çeşitli işlemlerle süslenen, fistan ya da gömlek üzerine giyilen giysi.
- ◆ **Entari (Fistan):** Boyu dize ya da ayak bileğine kadar uzanan, genellikle pamuklu kumaşlardan yapılan, kolları, yakası oyalarla ve dantellerle süslenip beline kemer, kuşak gibi aksesuarlar takılan, bol giyim parçası.
- ◆ **Şalvar:** Hem kadın hem erkeklerin giydiği bol ağı, geniş üst don.³
- ◆ **Üç etek:** Boyu ayak bileğine kadar olan, gömlek ve fistanların üstüne giyilen, belden aşağısı önde iki, arkada tek parça olacak şekilde üçe ayrılan, kadife, ipek ve yöresel kutnu kumaştan dikilen kıyafet.
- ◆ **Bindallı:** Gelin kıyafeti olarak kullanılan, boyu ayak bileğine kadar uzun, bele kadar dar kesim, belden sonrası etek ucuna kadar geniş, gömlek veya fistan üzerine giyilen, kadife, ipekli kumaşlardan dikilen, geleneksel motiflerle süslenen, gösterişli giysi (Görsel 2.5).
- ◆ **Kaftan:** Kıymetli kumaşlardan yapılan, değerli taşlar ve işlemlerle süslenen, uzun kollu, dize ya da ayak bileğine kadar uzun, önü açık kıyafet.

Görsel 2.5: Bindallı

Ayağa Giyilen Kıyafetler

- ◆ **Yemeni (Mest, Pabuç):** Kalıpla basılıp elle boyanan, kadınların başlarına bağladıkları tül bent. Bir tür hafif ve kaba ayakkabı.⁴
- ◆ **Çarık:** Deriden yapılan bağcıklı ayakkabı (Görsel 2.6).
- ◆ **Kundura:** Genellikle erkekler tarafından giyilen konçsuz, bağciksiz, ağır kaba ayakkabı.
- ◆ **Potin (iskarpin):** Konçlu erkek ayakkabısı.

Görsel 2.6: Çarık

Takılar, Süsler ve Saç Şekilleri

- ◆ **Penez:** Kadınların süslenme amacı ile başlık ve kemerlerinde kullandıkları, ince bir beze dizilen altın veya gümüş kaplama paralardan oluşan aksesuar (Görsel 2.7).
- ◆ **Tozak:** Çeşitli hayvan tüylerinden oluşan kadın başlığı.

Görsel 2.7: Penez

3 Koçu, R. E. (1967). Türk giyim kuşam ve süsleme sözlüğü

4 <https://sozluk.gov.tr>

2.1.2. Karadeniz Horon Kıyafeti

Horonun atik, kıvrak ve çabuk hareketleri, suyun kaynaması, hamsinin kıvrak hareketleri, insanların atik ve çevik olduğunu anımsatır. Kızlı erkekli olduğu gibi sadece kız veya erkeklerle de oynanabilir. Kız ve erkek horonları oynanırken becerikli ve gönüllü kişilerce mahallî türkü eşliğinde de oynanabilir. Horonlar neşeli zamanlarda; bayram, düğün, dernek, askere uğurlama ve arkadaşlar arasında düzenlenen eğlencelerde oynanır (Görsel 2.8).⁵

Görsel 2.8: Karadeniz horon kıyafeti

Kadın Kıyafetleri

Karadeniz kadın horon kıyafetinde başa tek renk ve desenli pullu yemeni (çömber, yazma), tepelik (kukul) ve yaşmak bağlanır. Bedene yelek, gömlek, iç don, üç etek, cepken, fistan (entari), şalvar ve etek giyilir. Bele kırmızı, beyaz çizgili veya kareli peştamal ve desenli, püsküllü yün kuşak (lahori) bağlanır. Ayağa çorap, tozluk, çarık, mes, yemeni, kara lastik ve çarık giyilir. Takı olarak boyna beşi bir yerde gerdanlık takılır.

Erkek Kıyafetleri

Karadeniz erkek horon kıyafetinde başa püskülü, kaytan işlemeli, başa rahat bağlanan ve astarlı başlık (kabalak, kukul) giyilir. Beden üst giyiminde hâkim yakalı beyaz kumaştan, kolları manşetli, siyah düğmeli gömlek kullanılır. Gömlek üzerine siyah yelek, cepken ve aynı kumaştan zıpka (zıvka) giyilir. **Zıpka**; bacağı saran, ön ve arka körüklü, ek yerlerinde kaytan işleme bulunan Karadeniz yöresine ait şalvar çeşididir. Aksesuar olarak aşağıya doğru sarkan uzun ve siyah kemerler; köstek, muska, bıçak ve yağdanlık kullanılır. Ayağa yün çorap ve deri çizme giyilir.

⁵ <https://tufak.org.tr/trabzon-yoresi.html>

2.1.3. Ege Efe Kıyafeti

Ege denilince akla zeybek gelir. Zeybekler mert, cesur, atılgan; mazluma dost, haksızlığa düşman olarak tanınır. Türk köylüsünün tipik bir örneğidir. Kurtuluş savaşında gösterdikleri başarılar ünlerine ün katmıştır. Bugün “zeybeklik” tarihî bir anı olarak yaşatılmaktadır. Bölgenin oyun türü zeybektir. Batı Anadolu'nun hemen hemen her yerinde “zeybek” türündeki oyunlar görülür. Afyon, Antalya, Isparta, Burdur, Sakarya çizgisinin batı tarafında kalan illerimizde bu tür oyunun büyük etkileri vardır. Yörede kadınların oynadığı oyunlara “kadın zeybek”, erkeklerin oynadığı oyunlara “erkek zeybek” denilmektedir (Görsel 2.9).

Efe, zeybek gruplarının başıdır. Zeybekler arasında kahramanlık yapmış cesur ve mert kişiler arasından seçilir. Efe olmak için zeybekler arasında yaşça büyük olmak önemli değildir.⁶

Görsel 2.9: Ege efe kıyafeti

Kadın Kıyafetleri

Ege efe kadın kıyafetinde başa çiçekli başlık, pazen türü kumaşların üstüne dizilen liralara takılır. Üst giysi olarak şile bezinden bürümcek kumaştan gömlek, göğüslük, içlik, cepken, üç etek; alt giysi olarak yörede ayaklık olarak adlandırılan şalvar, önlük giyilir. Belde arkalaç adı verilen para ve boncuklarla süslü kuşak, ayakta çorap ve ayakkabı kullanılır.

Erkek Kıyafetleri

Ege efe erkek kıyafetinde başa fes giyilir ve iğne oyası işlemeli yemeni sarılır. Bedene bürümcek kumaştan içlik, onun üzerine hâkim yakalı gömlek (mintan) giyilir. Gömlek üzerine kumaş ve sırma işleme yapılan cepken ve yörede camadan olarak adlandırılan parça kullanılır. Camadan kolsuzdur fakat arkadan kollarının yanlarından parçalar sarkar ve bu kanat şeklindeki parçalar, giyen kişiyi gösterişli ve heybetli gösterir. Alt giysi olarak cepken ve camadan ile aynı kumaştan yapılan, kısa, dize kadar olan ve ağ kısımları işlemeli potur isimli şalvarlar kullanılır. Bele kalın, geniş şal kuşak, arkadan bağlanarak beli saran deri silahlık ve yünden renkli kolon ve ipekli, sırma işlemeli mendil takılır. Ayağa çizme ya da tozluk ve pabuç giyilir. Aksesuar olarak silah, kama ve yağlık kullanılır.

6 Sevinç, C. (1994). Zeybek Oyunlarının Tarihte Ortaya Çıkışı. (S. B. İstanbul Teknik Üniversitesi, Dü.)

2.1.4. Akdeniz Yörük Kıyafeti

Göçer hayat tarzını sürdüren Yörükler, Türk boylarından meydana gelmiştir. Yörüklerde iktisadi hayat hayvan yetiştiriciliğine dayanır. Coğrafi hareketlilik ve hayvan yetiştirme, Yörüklerin hayat tarzını etkileyen ve şekillendiren iki önemli faktördür. Hayat tarzları nedeniyle Yörükler, sadece göçer değil aynı zamanda mücadeleci-savaşçı bir karaktere sahiptirler (Görsel 2.10).⁷

Görsel 2.10: Akdeniz yörük kıyafeti

Kadın Kıyafetleri

Akdeniz kadın yörük kıyafetinde başa giyilen fes sarı yıldız veya gümüş kaplama paralar ile süslenir ve üzerine pullu, oyali tülbent örtü örtülür. Giysi olarak göynek, fistan, sırma işlemeli cepken, yelek, ipek, kadife, kutnu kumaşlardan üç etek veya bindallı, şalvar giyilir. Bele peştamal (önlük), kuşak bağlanır. Ayağa yün çorap, yemeni veya çarık giyilir.

Erkek Kıyafetleri

Akdeniz bölgesinin yöresel kıyafeti erkeklerde başta fes, kasket, baş dolması; bedende dokuma gömlek, sırmalı cepken ve yelek, uzunluğu ayak bileğine kadar olan şalvar ve üzerine kuşak giyilir. Ayakta dize kadar olan yün çorap, deri çizme, yemeni veya çarık giyilir.

⁷ Doğan, M. S., & Doğan, C. Yörüklerin hayat tarzı. <https://dergipark.org.tr/tr>

2.1.5. Doğu ve Güneydoğu Şalvarlı Kıyafetler

Doğu ve Güneydoğu bölgelerinin giyim kuşamı, yakın illerdeki özellikle İç Anadolu Bölgesi'ndeki kıyafetler ile benzerlik göstermektedir. Farklılıklar ise iklim, coğrafi koşullar, mahallî tercihler ve tarihsel geçmişten kaynaklanmaktadır.

Kadın Kıyafetleri

Doğu ve Güneydoğu yöresi kadın kıyafetinde başta legal olarak da adlandırılan poşu (püsküllü fes) giyilir ve önüne lira takılır. Yine başa kalın eşarp (hamavi) ve üzerine epri adı verilen ince başka eşarp sarılır. Evli kadınlar beyaz eşarp kullanılır. Dış giyim için kıras olarak adlandırılan parlak desenli ya da kadife fistan, yelek, kaftan, mecdiye kutnu kumaştan üç etek, renkli saten şalvar giyilir (Görsel 2.11). Belde şal peştamal, dokuma kuşak veya paralı kemer kullanılır. Boyna aksesuar olarak altın veya gümüş gerdanlık takılır. Ayağa yün çorap ve yemeni giyilir.

Görsel 2.11: Doğu ve Güneydoğu şalvarlı kıyafet

Erkek Kıyafetleri

Doğu ve Güneydoğu yöresi erkek kıyafetinde başa yün kumaştan yapılmış püsküllü legal (poşu) takılır. Bedende çizgili gömlek (mintan), yelek, şalvar giyilir. Bele kalın dokuma yöresel kumaştan kuşak bağlanır ve gümüş köstek takılır. Ayağa yün çorap ve ayakkabı giyilir.

2.2. ÜRETİLECEK YÖRESEL KIYAFETİ BELİRLEME

Türk halk giyimi; zengin kumaş çeşitleri, geleneksel süsleme ve işleme teknikleri ile kültürel mirasın bir parçasıdır. Anadolu giyim kuşamındaki bölgesel ve yöresel değişiklikler, parçaların giyinme şekilleri, eni, boyu, rengi, işlemeleri ve süslemeleri, motifler, takı ve diğer aksesuarlar giyinme biçimlerini çeşitlendirmiştir. Diğer bölgelerde olduğu gibi İç Anadolu Bölgesi'nde de kumaşın yapısal özelliği, dokuması ya da örmesi yöreyi temsil etmektedir. Günümüzde köylerde kasabalarda yöreye özgü giyim devam etmekte şehir merkezlerinde ise ancak özel günlerde bu kıyafetlerin giyimi tercih edilmektedir.

2.2.1. Yöresel Kıyafet ve Aksesuar Planı

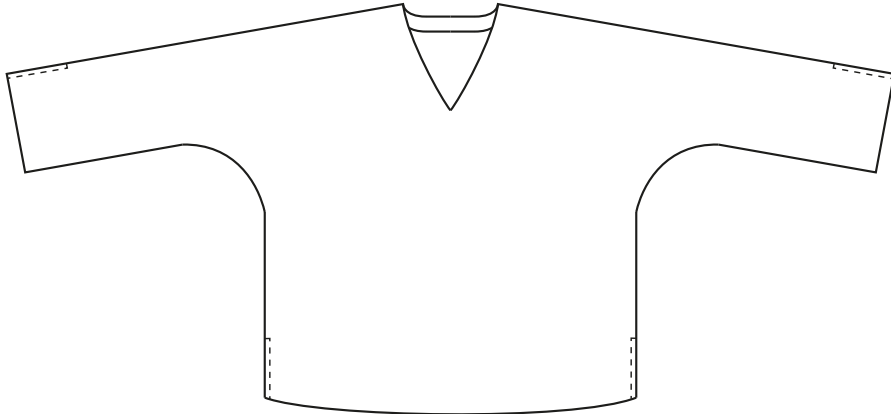
Üretilmesi planlanan yöresel kıyafetler İç Anadolu Bölgesi kadın kıyafetini temsil etmektedir. İç Anadolu Bölgesi kadın kıyafetinde başa oyalı yazma ve fes takılır ve fes liralara ile süslenir. Pamuklu kumaştan içlik, şile bezinden göynek, şalvar, basma fistan, kutnu kumaştan üç etek veya mor, bordo, yeşil renkli kadife kumaşlardan sırma işlemeli bindallı giyilir. Belde gümüş, altın kaplama kuşak kullanılır. Ayağa ise genellikle yün çorap, yemeni veya çarık giyilir. Kullanılan kutnu ve benzeri kumaşlar günümüzde ekonomik olması sebebiyle el dokuma tezgâhlarının yanında seri üretim yapan tezgâhlarda daha geniş enlerde dokunur.

2.2.2. Yöresel Kıyafet Modeli Tespiti

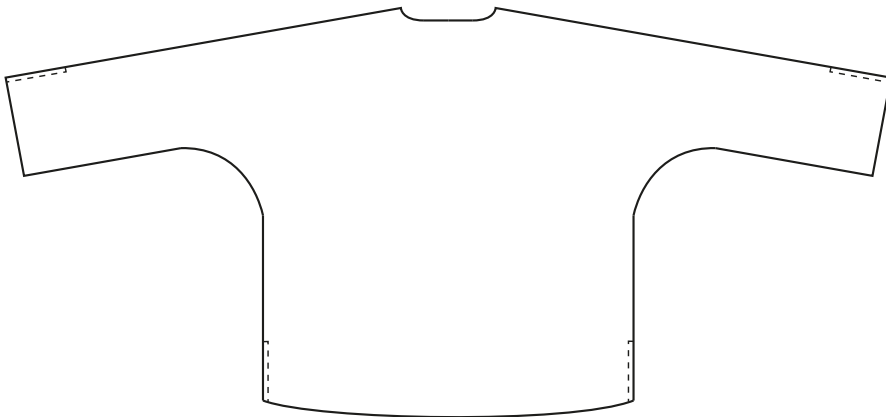
Üretilecek kıyafet takımı göynek olarak bilinen gömlek, üç etek ve şalvar olmak üzere üç parçadan oluşmakta ve İç Anadolu Bölgesi'nde gerek günlük gerekse özel günlerde tercih edilmektedir.

Göynek Model Özelliği

- ◆ Göynekte (gömlükte) ana malzeme olarak pamuklu kumaş olan şile bezi kullanılmıştır.
- ◆ Göyneğin önü ve arkası kumaş katıdır.
- ◆ V yakalı ve uzun kolludur (Şekil 2.1).
- ◆ Kol ağzında ve etek ucunda rahat giyip çıkarmak amacı ile yırtmaç bulunmaktadır (Şekil 2.2).

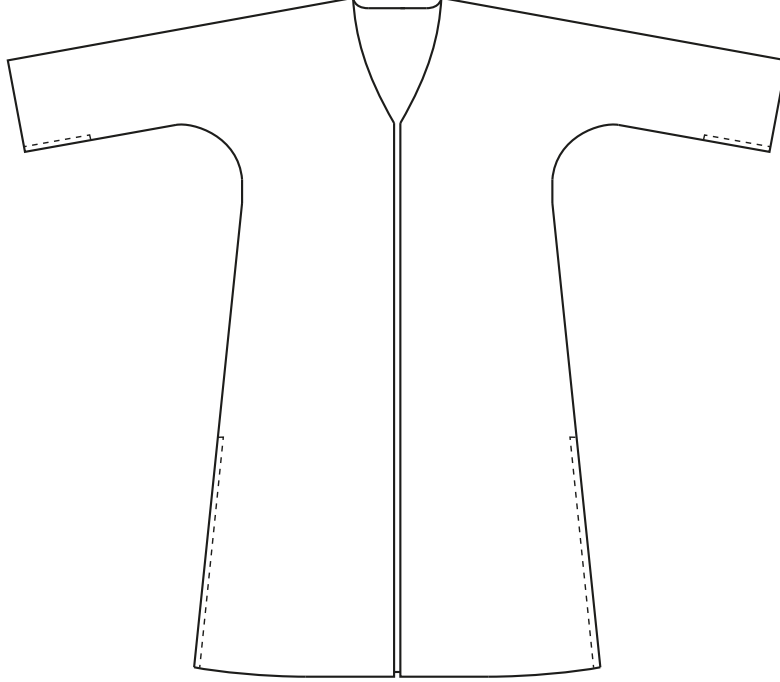
Şekil 2.1: Göynek (gömlük) ön

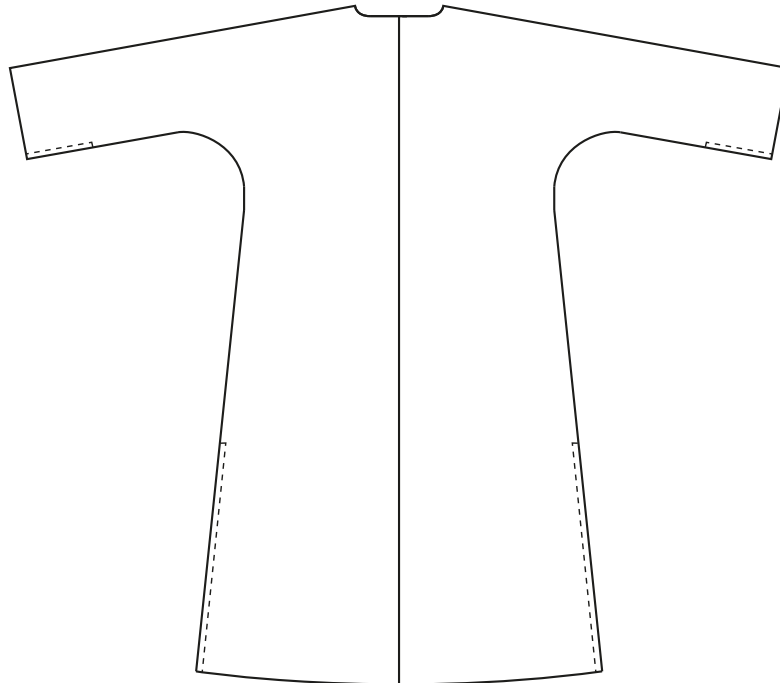
Şekil 2.2: Göynek (gömlük) arka

Üç Etek Model Özelliği

- ◆ Üç etekte ana malzeme olarak mecrediye kutnu kumaş kullanılmıştır.
- ◆ Uzun kollu ve astarlıdır.
- ◆ Önde göğse kadar inen V yaka bulunmaktadır.
- ◆ Arkası dikiřlidir (şekil 2.3 ve 2.4).
- ◆ Kol ağzında ve etek ucunda yırtmaç bulunmaktadır.
- ◆ Yakası, ön ortası ve etek ucu hazır harç ile süslenmiştir.

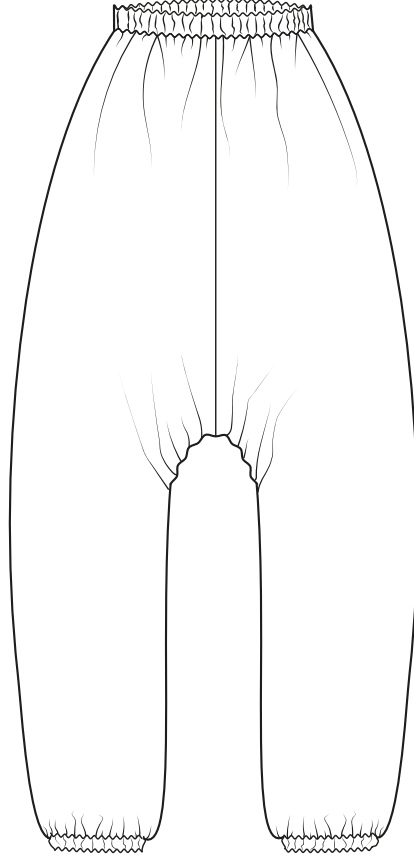
şekil 2.3: Üç etek ön

şekil 2.4: Üç etek arka

Şalvar Model Özelliği

- ◆ Şalvarda ana malzeme olarak terikoton kumaş kullanılmıştır.
- ◆ Yan boy kumaş katı olacak şekilde tasarlanmıştır.
- ◆ Paçasında ve belinde lastik bulunmaktadır.
- ◆ Boyu ayak bileğine kadar olacak şekilde tasarlanmıştır (Şekil 2.5).

Şekil 2.5: Şalvar

2.3. ÜRETİLECEK YÖRESEL KIYAFET KALIBINI HAZIRLAMA

Üretimi yapılacak giysi modelinin belirlenmesinin ardından, model için gerekli ölçüler tespit edilir ve kalıp çizim işlemi yapılır. Ürünün sorunsuz üretilebilmesi için teknik çiziminin ve model özelliğinin eksiksiz olmasına dikkat edilmelidir.

2.3.1. Üç Etek, Göynek ve Şalvar Kalıplarını Hazırlama

Üç etek, göynek ve şalvar kalıpları hazırlanırken tablolaradaki ölçüler dikkate alınır. Modelin boyu ve eni kişinin vücut ölçülerine ve tercihine göre değişiklik göstermektedir.

Bu uygulamada sizden aşağıdaki işlem basamaklarını izleyerek Şekil 2.6'daki göynek kalıbını ders öğretmeninizin belirttiği sürede çizmeniz beklenmektedir. Çalışmanız 1. kontrol listesinde verilen ölçütlere göre değerlendirilecektir.

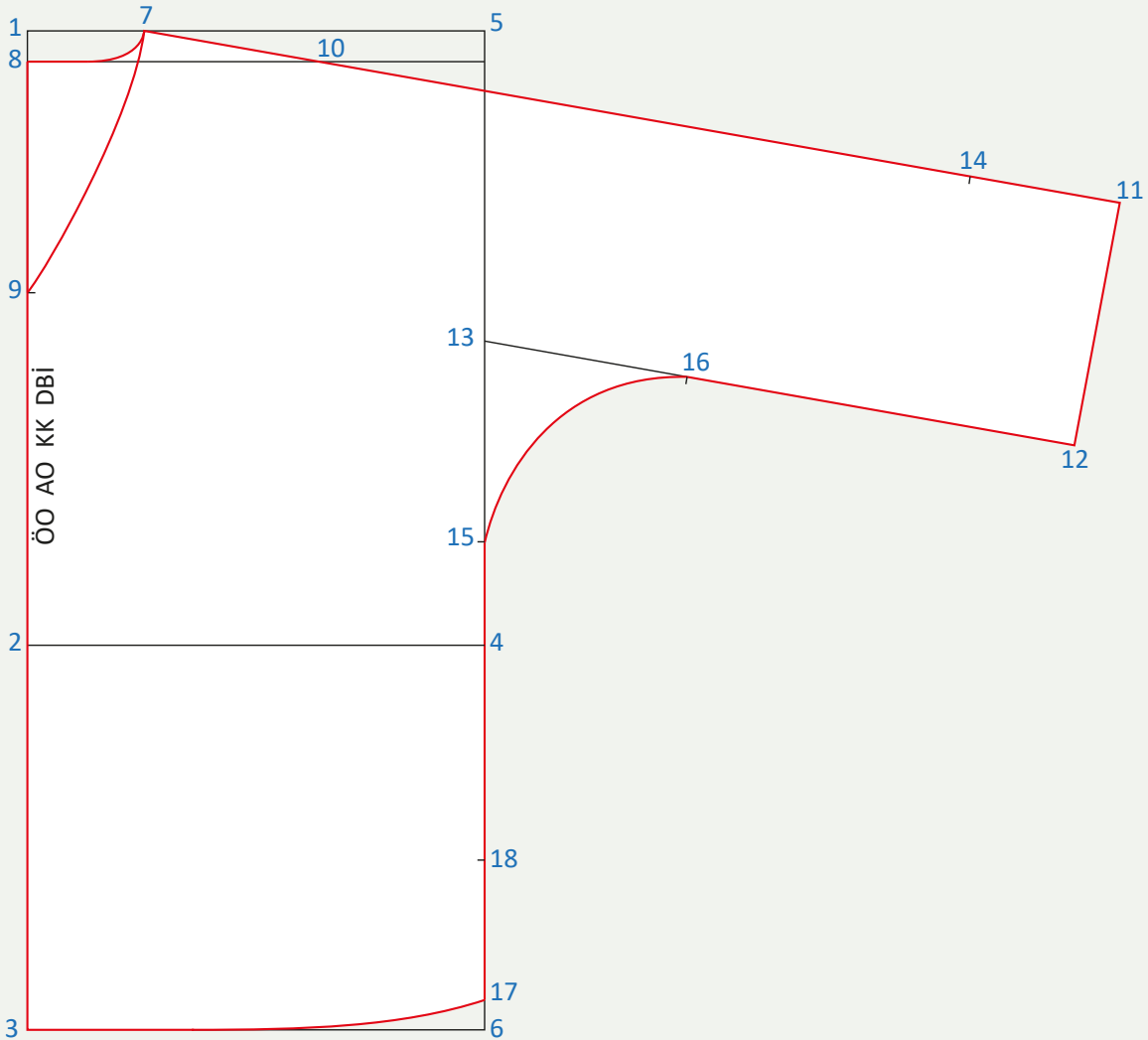

Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, gönye, eşel, riga, mezura, yapıştırıcı ve çizim masası.

Tablo 2.2: Göynek Ölçü Tablosu

Göynek Ölçü Tablosu			
Model Boyu	65 cm	Arka Yaka	7,5 cm
Arka Uzunluk	40 cm	Omuz Genişliği	12,5 cm
Arka Genişlik	$16,5 \text{ cm} + 2 \text{ cm} = 18,5 \text{ cm}$	Kol Boyu	52 cm
Koltuk Genişliği	$9,5 \text{ cm} + 2 \text{ cm} = 11,5 \text{ cm}$	Kol Ağız Genişliği	16 cm

Şekil 2.6: Göynek kalıbı

İşlem Basamakları

- Kâğıdın sol tarafına dik bir çizgi çizerek başlangıç noktasını işaretleyiniz (1) (Şekil 2.6).
- 1 noktasından aşağıya doğru arka uzunluk ve model boyunu işaretleyiniz (2 ve 3) (Tablo 2.2).
- 1, 2 ve 3 noktalarını sağa doğru dik olarak uzatınız.
- 2 noktasından sağa doğru arka genişlik + koltuk genişliği ölçüsünü işaretleyiniz (4).
- 4 noktasını aşağıya ve yukarıya doğru dik bir çizgi ile uzatınız.
- 1 noktasından gelen çizgiyle kesiştiği noktayı (5), 3 noktasından gelen çizgiyle kesiştiği noktayı (6) noktası olarak işaretleyiniz ve bu noktaları cetvelle birleştiriniz (yan dikiş).
- 1 noktasından sağa doğru arka yaka ölçüsünü işaretleyiniz (7).
- 1 noktasından aşağıya doğru 2 cm işaretleyiniz ve sağa doğru uzatınız (8).
- 7 ve 8 noktaları arasını arka yaka formu vererek şekildeki gibi çiziniz.
- 1 noktasından aşağıya doğru 11 cm işaretleyiniz (9).
- 7 ve 9 noktaları arasını ön yaka formu vererek şekildeki gibi çiziniz.
- 7 noktasından başlayarak 8 noktasından gelen çizgi üzerinde omuz genişliği ölçüsünü işaretleyiniz (10).
- 7 ve 10 noktaları arasını cetvelle birleştiriniz (omuz çizgisi) ve çizgiyi sağa doğru bir miktar uzatınız.
- 10 noktasından sağa doğru kol boyu ölçüsünü işaretleyiniz (11).
- 10 ve 11 noktaları arasını cetvelle birleştiriniz.
- 11 noktasından aşağıya doğru dik açı yaparak kol ağzı genişliği ölçüsünü işaretleyiniz ve kol ağzını çiziniz (12).
- 12 noktası ile yan dikişi 12 noktasına dik açı yaparak birleştiriniz (13).
- 11 noktasından sola doğru kol üst çizgisi üzerinde yırtmaç boyu olan 10 cm'yi işaretleyiniz (14).
- 13 noktasından aşağıya ve sağa doğru 13 cm işaretleyiniz (15 ve 16).
- 15 ve 16 noktalarını şekildeki gibi kavisli olarak birleştiriniz.
- 6 noktasından yukarıya doğru 2 cm işaretleyiniz (17).
- 3 ve 17 noktaları arasını şekildeki gibi kavisli olarak birleştiriniz.
- 17 noktasından yukarıya doğru etek ucu yırtmaç boyu olan 9 cm'yi işaretleyiniz (18).
- Kesin hatları çiziniz.
- Gerekli yazıları yazarak ve işaretleri alarak çizimi tamamlayınız.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Kol altı dikişi ve etek ucu hatlarında verilen kavisleri model özelliğine göre çizmeye dikkat ediniz.
- Düz çizgilerde cetvel, kavisli hatlarda pistole veya riga kullanınız.
- Dik köşelerin çizimini gönye ile yapınız.

Not: Kesim işlemlerinde önce yan dikiş, kol üstü, ön, arka yaka ve pervazların geniş kenarına 1 cm dikiş payı verilmelidir.

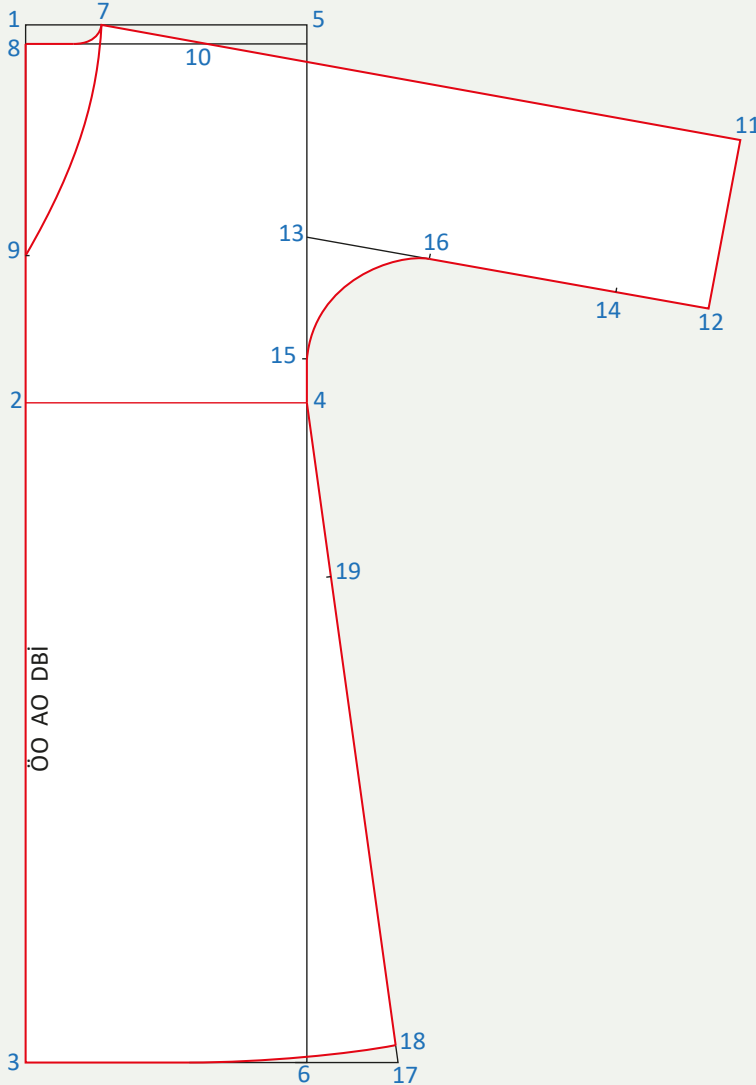
Bu uygulamada sizden aşağıdaki işlem basamaklarını izleyerek Şekil 2.7'deki üç etek kalıbını ders öğretmeninizin belirttiği sürede çizmeniz beklenmektedir. Çalışmanız 1. kontrol listesinde verilen ölçütlere göre değerlendirilecektir.

Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, gönye, eşel, riga, mezura, yapıştırıcı ve çizim masası.

Tablo 2.3: Üç Etek Ölçü Tablosu

Üç Etek Ölçü Tablosu			
Model Boyu	110 cm	Arka Yaka	8 cm
Arka Uzunluk	40 cm	Omuz Genişliği	12,5 cm
Arka Genişlik	$16,5 \text{ cm} + 2 \text{ cm} = 18,5 \text{ cm}$	Kol Boyu	56,5 cm
Koltuk Genişliği	$9,5 \text{ cm} + 2 \text{ cm} = 11,5 \text{ cm}$	Kol Ağız Genişliği	18 cm

Şekil 2.7: Üç etek kalıbı

İşlem Basamakları

- Kâğıdın sol tarafına dik bir çizgi çizerek başlangıç noktasını işaretleyiniz (1) (Şekil 2.7).
- Başlangıç noktasından aşağıya doğru arka uzunluk ve model boyunu işaretleyiniz (2, 3) (Tablo 2.3).

Not: Ön kaftan boyunun katlanması için kalıp çiziminde ön etek uzun olabilir.

- 1, 2 ve 3 noktalarını sağa doğru dik olarak uzatınız.
- 2 noktasından sağa doğru arka genişlik + koltuk genişliği ölçüsünü işaretleyiniz (4).
- 4 noktasını dik bir çizgi ile aşağıya ve yukarıya doğru uzatınız.
- 1 noktasından gelen çizgiyle kesiştiği noktayı (5), 3 noktasından gelen çizgiyle kesiştiği noktayı (6) noktası olarak işaretleyiniz ve bu noktaları cetvelle birleştiriniz (yan dikiş).
- 1 noktasından sağa doğru arka yaka ölçüsünü işaretleyiniz (7).
- 1 noktasından aşağıya doğru 2 cm ve 24 cm işaretleyiniz (8 ve 9).
- 7 ve 8 noktaları arasını arka yaka formu vererek şekildeki gibi çiziniz.
- 7 ve 9 noktaları arasını V yaka formu vererek çiziniz.
- 8 noktasını sağa doğru uzatınız.
- 7 noktasından başlayarak 8 noktasından gelen çizgi üzerinde omuz genişliği ölçüsünü işaretleyiniz (10).
- 7 ve 10 noktaları arasını cetvelle birleştiriniz (omuz çizgisi) ve çizgiyi sağa doğru bir miktar uzatınız.
- 10 noktasından sağa doğru kol boyu ölçüsünü işaretleyiniz (11).
- 10 ve 11 noktaları arasını cetvelle birleştiriniz.
- 11 noktasından aşağıya doğru dik açı yaparak kol ağzı genişliği ölçüsünü işaretleyiniz ve 11 ve 12 noktaları arasını çiziniz (12).
- 12 noktası ile yan dikişi 12 noktasına dik açı yaparak birleştiriniz (13).
- 12 noktasından sola doğru kol alt çizgisi üzerinde yırtmaç boyu olan 10 cm'yi işaretleyiniz (14).
- 13 noktasından aşağıya ve sağa doğru 13 cm işaretleyiniz (15 ve 16).
- 15 ve 16 noktalarını şekildeki gibi kavisli birleştiriniz.
- 6 noktasından sağa doğru 10 cm işaretleyiniz (17).
- 4 ve 17 noktaları arasını cetvelle birleştiriniz.
- 17 noktasından yukarıya doğru 2 cm işaretleyiniz (18).
- 3 ve 18 noktaları arasını kavisli olarak birleştirerek etek ucu çizgisini çiziniz.
- 18 noktasından yukarıya doğru etek ucu yırtmaç boyu olan 50 cm'yi işaretleyiniz (19).
- Kesin hatları çiziniz.
- Gerekli yazıları yazarak ve işaretleri alarak çizimi tamamlayınız.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Kol altı dikişi ve etek ucu hatlarında verilen kavisleri model özelliğine göre çizmeye dikkat ediniz.
- Düz çizgilerde cetvel, kavisli hatlarda pistole veya riga kullanınız.

Not: Kesim işlemlerinde önce arka ortası, kol üstü ve yan dikişe 1 cm dikiş payı verilmelidir.

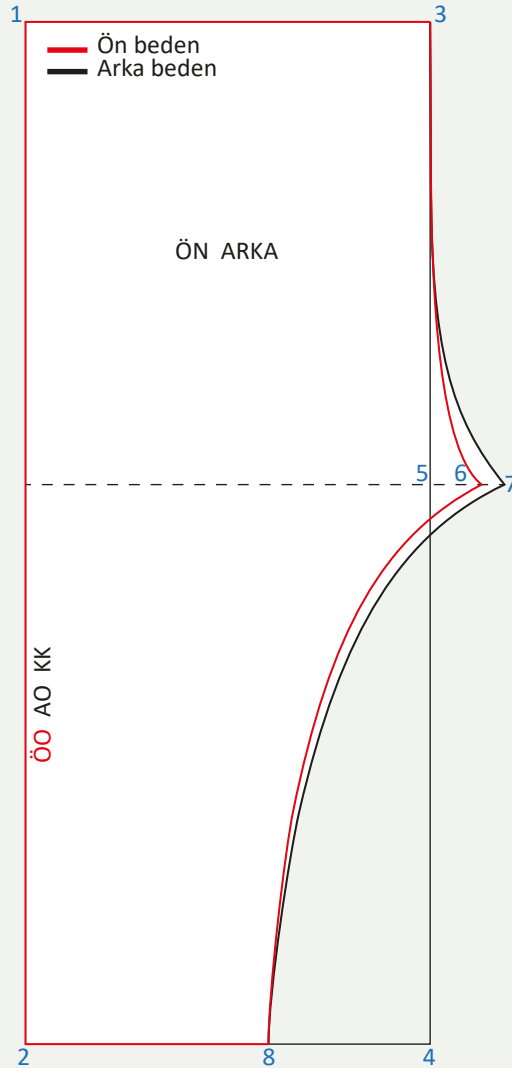
Bu uygulamada sizden aşağıdaki işlem basamaklarını izleyerek Şekil 2.8'deki şalvar kalıbını ders öğretmeninizin belirttiği sürede çizmeniz beklenmektedir. Çalışmanız 1. kontrol listesinde verilen ölçütlere göre değerlendirilecektir.

Araç Gereç

Kâğıt, kalem, silgi, cetvel, pistole, gönye, eşel, riga, mezura, yapıştırıcı ve çizim masası.

Tablo 2.4: Şalvar Ölçü Tablosu

Şalvar Ölçü Tablosu	
Model Boyu	100 cm
$\frac{1}{4}$ Kalça	40 cm
Ön ve Arka Ağ	45 cm
$\frac{1}{2}$ Paça Genişliği	24 cm

Şekil 2.8: Şalvar kalıbı

İşlem Basamakları

- Kâğıdın sol tarafına dik bir çizgi çiziniz.
- Başlangıç noktasını işaretleyiniz (1) (Şekil 2.8).
- 1 noktasından aşağıya doğru model boyunu işaretleyiniz (2) (Tablo 2.4).
- 1 ve 2 noktalarını sağa doğru dik olarak uzatınız.
- 1 noktasından sağa doğru $\frac{1}{4}$ kalça ölçüsünü işaretleyiniz (3).
- 3 noktasını dik bir çizgi ile aşağıya doğru uzatınız.
- 2 noktasından gelen çizgiyle kesiştiği noktayı (4) noktası olarak işaretleyiniz ve bu noktaları cetvelle birleştiriniz.
- 3 noktasından aşağıya doğru ön ve arka ağ ölçüsünü işaretleyiniz (5).
- 5 noktasını sağa ve sola doğru yardımcı çizgi ile uzatınız.
- 5 noktasından sağa doğru ön ağ için 5 cm, arka ağ için 7 cm işaretleyiniz (6 ve 7).
- 3 ve 6 noktaları arasını, kavisli olarak birleştirerek ön ağ çizgisini çiziniz.
- 3 ve 7 noktaları arasını, kavisli olarak birleştirerek arka ağ çizgisini çiziniz.
- 2 noktasından sağa doğru $\frac{1}{2}$ paça genişliği ölçüsünü işaretleyiniz (8).
- 8 ile 6 ve 8 ile 7 noktaları arasını kavisli olarak birleştirerek iç paça çizgilerini çiziniz.
- Kesin hatları belirleyiniz ve çiziniz.
- Gerekli yazıları yazarak ve işaretleri alarak çizimi tamamlayınız.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Kavisli hatların çiziminde istenen görünümü elde etmek için pistole veya riga kullanınız.
- Çizim işlemlerinin bitiminde ölçü kontrolü yapınız.

Not: Kesim işlemlerinde ön ve arka ortasına 1 cm, bele 4 cm, paçaya 2 cm dikiş payı verilmelidir.

1. Kontrol Listesi

Yapacağınız **Üretilcek Yöresel Kıyafete Uygun Kalıp Hazırlama** çalışması aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. İş sağlığı ve güvenliği kurallarına uydu.	☐	☐
2. Üretilcek göynek modelinin kalıbı hazırladı.	☐	☐
3. Üretilcek üç etek modelinin kalıbını hazırladı.	☐	☐
4. Üretilcek şalvar modelinin kalıbını hazırladı.	☐	☐
5. Temiz ve düzenli çalıştı.	☐	☐
6. Çalışmasını verilen süre içerisinde tamamladı.	☐	☐

“Hayır” olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmalarını tekrar ediniz.

2.3.2. Yöresel Kıyafet İçin Ana ve Yardımcı Malzeme Hesabı

Giysi üretiminde ana ve yardımcı malzemelerin belirlenmesi ve kullanılacak miktarın hesaplanması maliyet giderlerinin azaltılmasını sağlar.

Göynek Ana ve Yardımcı Malzemeleri

Kumaş: 145 cm eninde, 75 cm boyunda çift en şile bezi

İplik: 1 adet kumaş renginde dikiş ipliği

Üç Etek Ana ve Yardımcı Malzemeleri

Kumaş: 150 cm eninde, 230 cm boyunda çift en geleneksel kutnu kumaş

Astar: 150 cm eninde 230 cm boyunda çift en Amerikan bezi

İplik: 1 adet kumaş renginde dikiş ipliği, 1 adet harç renginde dikiş ipliği

Hazır harç: 5 m kumaş rengine uygun hazır harç

Şalvar Ana ve Yardımcı Malzemeleri

Kumaş: 150 cm eninde, 115 cm boyunda çift en sarı renk terikoton kumaş

İplik: 1 adet kumaş renginde dikiş ipliği

Lastik: Bele 2 cm genişliğinde 75 cm, paçaya 1 cm genişliğinde 56 cm lastik

Not: El tezgâhlarında dokunan Mecidiye kutnu kumaşının eni 60 cm'dir. Günümüzde gelişen teknoloji sayesinde eni 150 cm olan Mecidiye kutnu kumaş üretilmektedir.

2.4. ÜRETİLECEK YÖRESEL KIYAFETE UYGUN MALZEME SEÇİMİ

Kutnu Dokumacılığı

Kutnu bezi, Türkiye'de yalnızca Gaziantep'te dokunan ipekli bir dokuma türüdür. Ham maddesi floş, suni ipek ve pamuk ipliğidir. El tezgâhlarında, değişik desenlerde, renkli çözümlerin oluşturduğu boyuna çizgili kumaşların dokunmasıdır (Görsel 2.12). Kutnu bezi, yöresel kıyafetlerde, çeşitli aksesuar, turistik giysi, çanta, terlik, perdelik kumaş ve millî kıyafetlerde de kullanılmaktadır.

Kumaşın atkı sıklığı ve çözgüsüne göre:

- ◆ Çözgü tel sayısı 4000-5000 arası olan, örgüsü atlas saten olan kumaşlar "kutnu kumaş",
- ◆ Çözgü tel sayısı 3000-4000 arası olan; örgüsü bez ayağı, düz çizgili bağlama batık motifli olan kumaşlar "meydaniye kutnu kumaş",
- ◆ Çözgü tel sayısı 2000-3000 arası olan; örgüsü bez ayağı, düz çizgili ve bağlamalı batık tekniği ile kendiliğinden oluşan desenli kumaşlar, "alaca kutnu kumaş" olarak adlandırılmaktadır.

Renkli çözümlerin oluşturduğu boyuna çizgili yolların genişlikleri, renkleri ve desenlerine göre⁸ kumaş çeşitleri vardır.

Görsel 2.12: Kutnu kumaş

⁸ Antep Kutnu Kumaşı-Gaziantep. <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/gaziantep/nealinir/kutnu-kumasi>

Yöresel Bez Dokumacılığı

Doğusundan batısına, güneyinden kuzeyine, Anadolu'nun her yöresinde dokuma kültürüne rastlanmaktadır. Bunların bazıları halı, kilim gibi yaygılar vb. şeklinde kirkitli dokumalar; büyük bir kısmı da giysi, örtü, ev süsleme eşyası vb. amaçlarla üretilen mekikli dokumalardır, yani yöresel bezlerdir (Görsel 2.13 ve 2.14). Her biri, malzemesi, üretim ve kullanım şekli, desen ve kompozisyonu ile kendine has özellikler taşımakta⁹ ve özel isimlerle anılmaktadır.

Görsel 2.13: Yöresel bez

Görsel 2.14: Yöresel ince bez

Harçlar

Yöresel giysilerde görülen süsleme teknikleri genellikle farklı şekillerde hazırlanmış ponpon, püskül, çeşitli düğme, taş, şerit ve kordonlarla sağlanmıştır (Görsel 2.15).

Görsel 2.15: Harçlar

2.4.1. Malzeme Özellikleri

Yöresel kıyafet için gerekli malzemeler; el dokuması kutnu kumaş, Şile bezi, terikoton, patiska, basma, pazen, divitin gibi yöresel bezler, süsleme için harçlar.

Antep kutnu kumaşı, ham maddesi olan floş, suni ipek ve pamuk ipliğinden oluşur.

Yöresel bez dokuma, yıkandığında kolayca temizlenebilen, dayanıklı, nefes alan kumaşlardır.

Haçlar; kıyafetin özelliğine, rengine ve duruşuna göre seçilir.

9 Başaran, F. N. (2018). Anadolu Geleneksel Bez Dokumacılığından Bazı Örnekler ve Günümüzdeki Durumu. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/710879>

2.4.2. Modele Uygun Malzeme Seçimi

Amerikan bezi, üç etek içine astar dikiminde kullanılan, pamuktan düz dokuma kaput bezi kumaşıdır. Amerikan bezi kıyafete uygun boyanarak da kullanılmaktadır (Görsel 2.16).

Görsel 2.16: Amerikan bezi

Mecidiye kutnu kumaşı, 4000 çözgü ile kutnu kumaşlarda ilk sıradadır. Ankara yöresinde yaşayan kadınların giydiği üç etek dikiminde kullanılan kumaştır (Görsel 2.17).

Görsel 2.17: Mecidiye kutnu kumaşı

Not: Kumaşı dokuyan ustaların Mecidiye kutnu kumaş olarak isimlendirdikleri kumaşa, kumaşı satan tüccarlar **paralı kutnu kumaş** ve **bülbül gözü kutnu kumaş** ismini vermişlerdir.

Mecidiye kutnu kumaş çizgileri ve deseninde sağ sol çizgi ve desen birbirini takip etmez tek yöndür.

Şile bezi, göynek (gömlek) dikiminde kullanılan Şile bezi, İstanbul Şile ilçesinde el tezgâhlarında dokunur. Bürümcük görünüşlü, seyrek bir dokuma türüdür (Görsel 2.18).

Görsel 2.18: Şile bezi

Terikoton; şalvar (dış don) dikiminde kullanılan, polyester ve pamuk karışımı olan kumaştır. Hava geçirir ve terletmez (Görsel 2.19).

Görsel 2.19: Terikoton

Not: Şalvar; terikoton, saten, pazen, basma ve pamuklu kumaşlardan dikilir (Görsel 2.20 ve 2.21).

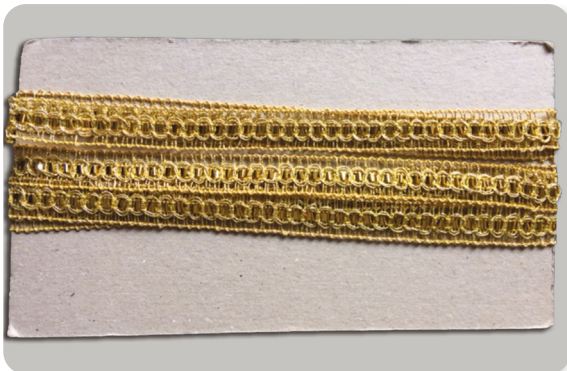
Görsel 2.20: Saten

Görsel 2.21: Pazen

Harç, üç etek dikiş kenarlarını temizlemek ve süslemek için kullanılır (Görsel 2.22).

Lastik, şalvar beli ve paçası için kullanılır (Görsel 2.23).

Görsel 2.22: Harç

Görsel 2.23: Lastik

SIRA SİZDE

A) Yöresel kıyafet çeşitlerini aşağıda verilen alana yazınız.

B) Üretimini yapacağınız yöresel kıyafeti belirleyiniz. Belirlediğiniz kostümün model özelliğine göre aşağıdaki teknik föyü doldurunuz.

YÖRESEL KIYAFET TEKNİK FÖYÜ

Model Adı:	Beden:	Yöresel Kıyafet Parça Sayısı:
Yöresel Kıyafet Teknik Çizimi		
Ön	Arka	
Yöresel Kıyafet Model Özellikleri		
Model Analizi	Model Parça Listesi	

C) Üretimini yapacağınız yöresel kıyafet için ana ve yardımcı malzeme listesini aşağıda verilen alanlara yazınız.

Ana Malzeme Listesi

Yardımcı Malzeme Listesi

D) Üretimini yapacağınız yöresel kıyafet için piyasa araştırması yapınız. Elde ettiğiniz sonuçları aşağıda verilen alana yazınız.

E) Üretimini yapacağınız yöresel kıyafette kullanılacak ana ve yardımcı malzeme hesabını yapınız. Miktarlarını aşağıda verilen alanlara yazınız.

Ana Malzeme Hesabı

Yardımcı Malzeme Hesabı

2.5. YÖRESEL KIYAFET KESİM İŞLEMLERİ

Modelin kalıbı çizildikten sonra kumaşın ölçüsü tespit edilir ve kesim işlemi yapılır. Kesimin sorunsuz olabilmesi için kumaş seçimi ve özelliklerine dikkat edilmelidir.

2.5.1. Üç Etek, Göynek ve Astar Kesim İşlemleri

Yöresel kıyafet kesim işlemlerinde, dikilen her kıyafetin aslına uygun olabilmesi için kalıp çiziminin doğru yapılması ve dikiş paylarının dikkatli incelenmesi gerekir.

Bu uygulamada sizden aşağıdaki işlem basamaklarını izleyerek üç etek kalıbı kesim işlemlerini ders öğretmeninizin belirttiği sürede tamamlamanız beklenmektedir. Çalışmanız 2. kontrol listesinde verilen ölçütlere göre değerlendirilecektir.

Araç Gereç

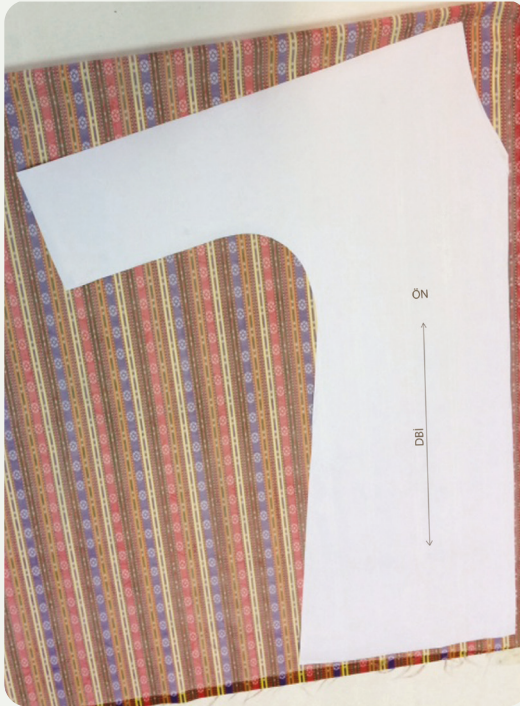
Mecidiye kutnu kumaşı, Amerikan bezi, dikiş payı verilen ön-arka beden üç etek kalıpları, mezura, cetvel, çizim sabunu, ağırlık, toplu iğne ve makas.

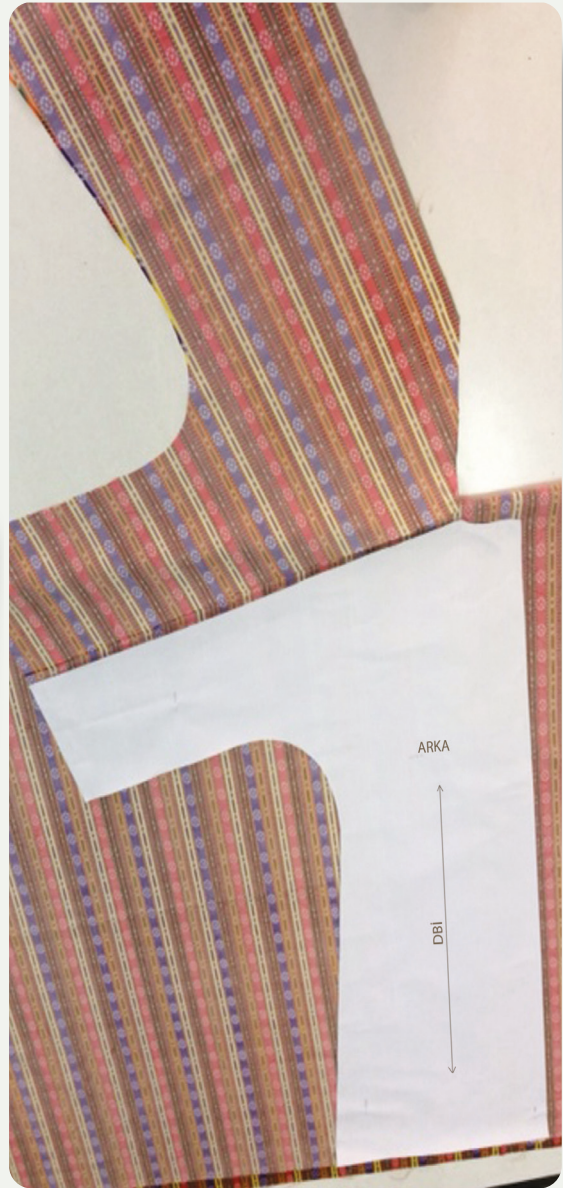
İşlem Basamakları

Ön - Arka

- Kesim için hazırlanan kalıpları kontrol ediniz.
- Kumaş enini tespit ediniz (açık en 150 cm).
- Kumaşı ortadan ikiye katlayarak kumaş kenarı masa kenarına gelecek şekilde serim yapınız.
- DBİ'ye ve kumaş çizgilerine dikkat ederek ön beden kalıbını kumaş üzerine yerleştiriniz (Görsel 2.24).
- Ön beden kumaş kesim işlemini yapınız.
- Kumaş çizgilerine ve DBİ'ye dikkat ederek arka beden kalıbını kumaş üzerine yerleştiriniz (Görsel 2.25).

Görsel 2.24: Ön beden kalıbını kumaşa yerleştirme

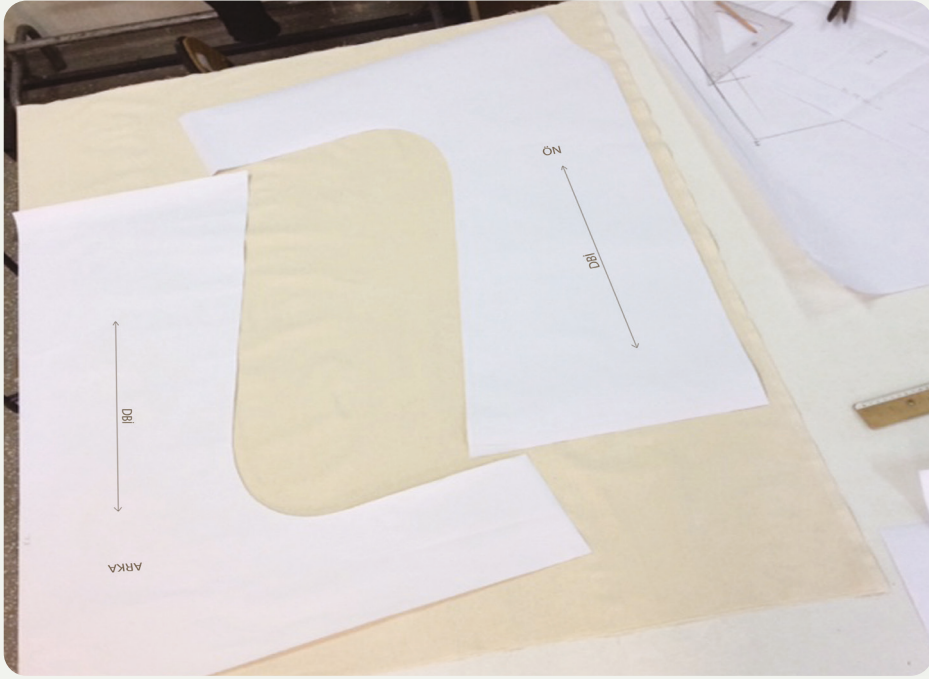

Görsel 2.25: Arka beden kalıbını kumaşa yerleştirme

- Kesilen ön beden kumaşının kol omuz çizgileriyle arka beden kol omuz çizgilerinin birbirini takip etmesini sağlayınız.
- Arka beden kumaş kesim işlemini yapınız.

Astar

- Kumaşı boydan ikiye katlayarak kumaş kenarı masa kenarına gelecek şekilde serim yapınız.
- Üç etek kalıplarını DBİ'ye dikkat ederek yerleştiriniz (Görsel 2.26).
- Kalıpları kenarlarından 2 mm büyüterek çiziniz.
- Astar kumaş kesim işlemini yapınız.

Görsel 2.26: Ön ve arka beden kalıbını astar kumaşına yerleştirme

Dikkat Edilecek Noktalar

- Sağ ve sol ön beden çizgilerini, desenlerini serim esnasında kaymayacak şekilde tutturunuz.
- Ön-arka bedende kol omuz çizgilerinde, kumaş deseninin birbirini takip edecek şekilde olmasına dikkat ediniz.
- Sağ ve sol arka beden çizgilerini, desenlerini serim esnasında kaymayacak şekilde tutturunuz.
- Kalıpları DBİ'ye dikkat ederek yerleştiriniz.
- Kesim işleminde kalıp çizgilerinin üzerinden gitmeye dikkat ediniz.
- Kesim işleminde kumaşın kaymamasına özen gösteriniz.

Bu uygulamada sizden aşağıdaki işlem basamaklarını izleyerek göynek kalıbı kesim işlemlerini ders öğretmeninizin belirttiği sürede tamamlamanız beklenmektedir. Çalışmanız 2. kontrol listesinde verilen ölçütlere göre değerlendirilecektir.

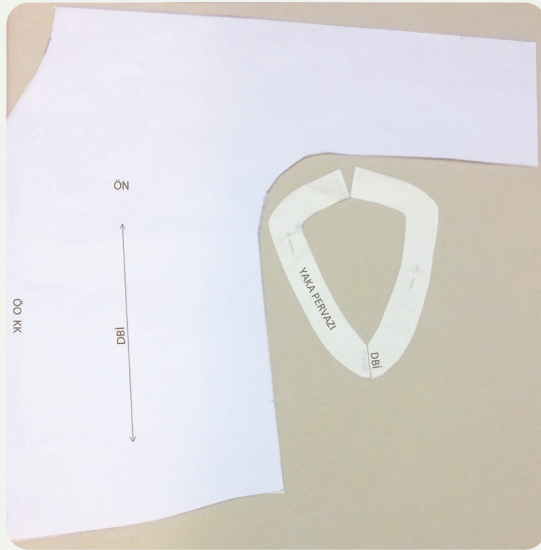
Araç Gereç

Şile bezi kumaşı, dikiş payı verilen ön ve arka beden göynek kalıpları, mezura, cetvel, çizim sabunu, ağırlık, toplu iğne ve makas.

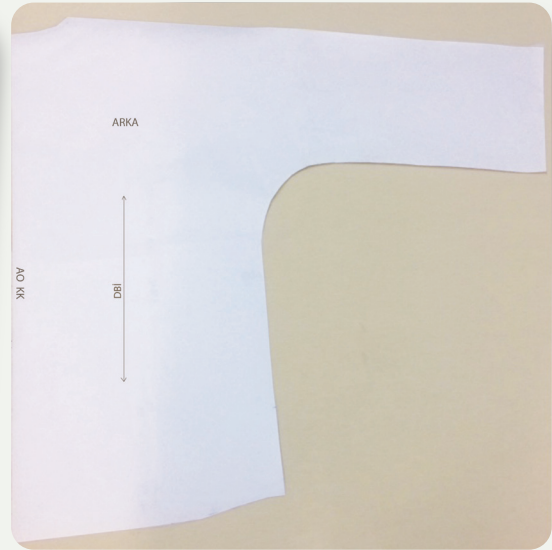

İşlem Basamakları

- Kesim için hazırlanan kalıpları kontrol ediniz.
- Kumaş enini tespit ediniz (açık en, 145 cm).
- Ön ve arka beden ayrı ayrı kesilecektir. Bu nedenle kumaşı ortadan ikiye katlayarak kesiniz.
- Kumaşları boydan ikiye katlayarak masanın kenarına, kumaşın kenarını yerleştiriniz.
- Ön-arka ortası, kumaş katlarına gelecek şekilde beden kalıplarını yerleştiriniz (Görsel 2.27 ve 2.28).
- Yaka pervaz kalıbını yerleştiriniz (Görsel 2.27).

Görsel 2.27: Ön beden kalıbını kumaşa yerleştirme

Görsel 2.28: Arka beden kalıbını kumaşa yerleştirme

- Ön-arka beden kumaş kesim işlemini yapınız.
- Tek kat kumaşta yaka pervaz kesim işlemini yapınız.

Dikkat Edilecek Noktalar

- Kalıpları DBİ'ye dikkat ederek yerleştiriniz.
- Kesim işleminde kalıp çizgilerinin üzerinden kesiniz.

Bu uygulamada sizden aşağıdaki işlem basamaklarını izleyerek şalvar kalıbı kesim işlemlerini ders öğretmeninizin belirttiği sürede tamamlamanız beklenmektedir. Çalışmanız 2. kontrol listesinde verilen ölçütlere göre değerlendirilecektir.

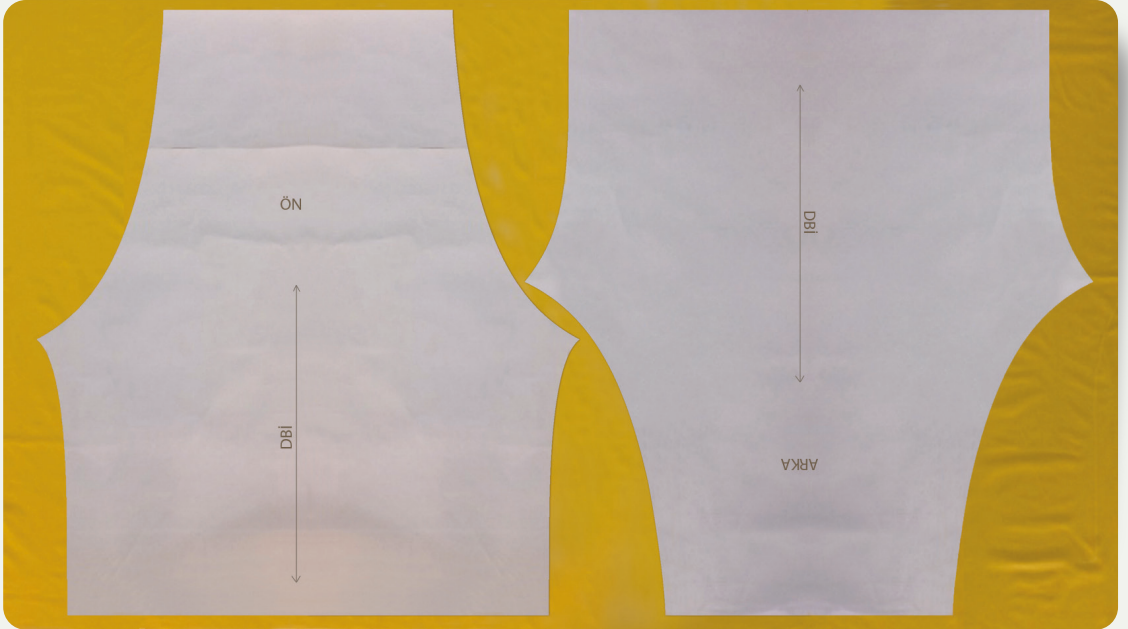
Araç Gereç

Terikoton kumaşı, dikiş payı verilen şalvar kalıbı, mezura, cetvel, çizim sabunu, ağırlık, toplu iğne ve makas.

İşlem Basamakları

- Kesim için hazırlanan kalıpları kontrol ediniz.
- Kumaş enini tespit ediniz (açık en 150 cm).
- Kumaşı açarak serim yapınız.
- DBİ'ye dikkat ederek ön ve arka kalıbı kumaşa yerleştiriniz ve kumaşı çiziniz (Görsel 2.29).
- Ön-arka kumaş kesim işlemini yapınız.

Görsel 2.29: Ön ve arka şalvar kalıbını kumaşa yerleştirme

Dikkat Edilecek Noktalar

- Kalıpları DBİ'ye dikkat ederek yerleştiriniz.
- Kesim işleminde kalıp çizgilerinin üzerinden kesiniz.

2. Kontrol Listesi

Yapacağınız **Elbise Kesim** çalışmaları, aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. İş sağlığı ve güvenliği kurallarına uydu.	☐	☐
2. Kesim işlemlerinde kullanılacak araç gereci hazırladı.	☐	☐
3. Kesim işlemlerini tekniğine uygun yaptı.	☐	☐
4. Kumaş ve astar kesimini ekonomiklik ilkesine dikkat ederek kesti.	☐	☐
5. Dikkatli, temiz ve düzenli çalıştı.	☐	☐
6. Çalışmasını verilen süre içerisinde tamamladı.	☐	☐

“Hayır” olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.

2.6. YÖRESEL KIYAFET DİKİM İŞLEMLERİ

Yöresel kıyafet giysi modeli kesildikten sonra üç etek, astar, göynek, şalvar dikim işlemleri ve süsleme teknikleri uygulanır (Şekil 2.9).

2.6.1. Üç Etek, Göynek ve Şalvar Dikim İşlemleri

Dikilen yöresel kıyafetinin aslına uygun olabilmesi için kumaş üzerinde çizilen dikiş paylarına ve çıt işaretlerine dikkat edilmesi gerekir.

Şekil 2.9: Üç etek, göynek ve şalvar

Bu uygulamada sizden aşağıdaki işlem basamaklarını izleyerek üç etek dikim işlemlerini ders öğretmenin belirttiği sürede tamamlamanız beklenmektedir. Çalışmanız 3. kontrol listesinde verilen ölçütlere göre değerlendirilecektir.

Araç Gereç

Düz dikiş makinesi, kesimi yapılmış ön arka beden parçaları, overlok, ütü, iplik, toplu iğne ve makas.

İşlem Basamakları

Ön - Arka

- Arka ortasını dikiş ve dikiş payını ütülererek açınız.
- Ön-arka beden omuz çizgi ve desenleri birbirini tamamlayacak şekilde hizalayınız.
- Ön-arka beden omuz ve yan dikişlerini tamamlayınız (Görsel 2.30).
- Kol omuz dikişini açarak ütüleriniz (Görsel 2.31).
- Kol alt dikiş payını çitlatınız (Görsel 2.32).

Görsel 2.30: Ön arka omuz dikişi

Görsel 2.31: Omuz dikişini açarak ütüleme

Görsel 2.32: Kol dikiş payına çit atma

- Yan ve kol altı dikiş paylarını açarak ütüleriniz.
- Üç eteği çeviriniz ve ütüleriniz (Görsel 2.33).

Görsel 2.33: Ön arka omuz çizgileri

Astar

- Ön-arka beden omuz ve yan dikişlerini dikiş ve ütöleyiniz.
- Kol alt dikiş payını çıtlatınız (Görsel 2.34).
- Kol altını ütöleyiniz (Görsel 2.35).

Görsel 2.34: Kol alt dikiş payı çıtı

Görsel 2.35: Kol altı ütüsü

- Üç etek ve astarını kumaş tersinden, kol alt ve üst dikişlerini karşılıklı aynı hizaya getirerek iğneleyiniz (tulumlama işlemi) ve dikiş (Görsel 2.36).

Görsel 2.36: Tulumlama işleminde kol dikişi

- İç dikişler üst üste astar ve ana kumaş yüzü yüzüne gelecek şekilde tersten iğneleme yapınız (tulumlama işlemi) ve dikiş (Görsel 2.37).

Görsel 2.37: Tulumlama işleminde beden dikişi

- Arka yaka, ön yaka, ön ortası ve etek ucunu dikiş (Görsel 2.38 ve 2.39).

Görsel 2.38: Ön yaka ve ön ortası dikişi

Görsel 2.39: Etek ucu dikişi

- Etek ucundan çevirecek kadar boşluk bırakarak dikişi tamamlayınız.
- Dikişlerini ütüleyip çeviriniz ve tekrar ütüleyiniz (Görsel 2.40, 2.41 ve 2.42).

Görsel 2.40: Ön duruşu

Görsel 2.41: Yan duruşu

Görsel 2.42: Arka duruşu

Dikkat Edilecek Noktalar

- Üç etek-astar dikiminde, kol alt yırtmacı ve beden etek ucu yırtmacına kadar dikiş.
- Makine ayarını kumaş ve astara göre yapınız.

Bu uygulamada sizden aşağıdaki işlem basamaklarını izleyerek göynek dikim işlemlerini ders öğretmeninizin belirttiği sürede tamamlamanız beklenmektedir. Çalışmanız 3. kontrol listesinde verilen ölçütlere göre değerlendirilecektir.

Araç Gereç

Düz dikiş makinesi, kesimi yapılmış ön arka beden parçaları, overlok, ütü, iplik, toplu iğne ve makas.

İşlem Basamakları

- Ön-arka beden omuzlarını, kol alt ve yan dikişlerini yırtmaca kadar dikiş (Görsel 2.43).
- Ön-arka beden omuzları ile kol alt ve yan dikişlerine overlok çekiniz (Görsel 2.44).

Görsel 2.43: Omuz dikişi

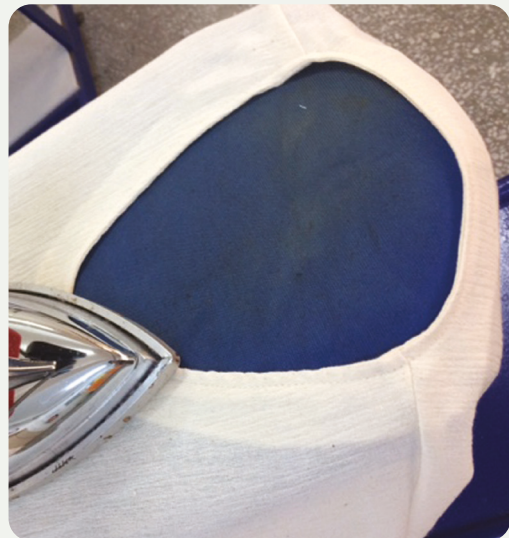

Görsel 2.44: Overlok çekimi

- Yaka pervazını dikiş ve çevirerek ütöleyiniz (Görsel 2.45 ve 2.46).

Görsel 2.45: Pervaz dikişi

Görsel 2.46: Yaka ütüleme

- Kol-etek yırtmaç dikişini çıtlatınız, dikiş payını ütüde açınız ve etek ucu dâhil overlok çekiniz.
- Kol ve etek ucu yırtmacını 1 cm kadar ütüde kırınız ve dikiş yapınız (Görsel 2.47).

Görsel 2.47: Ütüde etek ucu kırma

- Bitmiş ürün olan göyneği ütöleyiniz ve göyneğin duruş kontrolü yapınız (Görsel 2.48 ve 2.49).

Görsel 2.48: Kol-etek ucu yırtmaç duruşu

Görsel 2.49: Göynek duruşu

Dikkat Edilecek Noktalar

- Göynek (gömlek) dikiminde, kol ve bedende yırtmaca kadar dikiş yapınız.
- Kumaşın esnememesi için dikim sırasında kullanılan makineleri kumaşa göre ayarlayınız.

Bu uygulamada sizden aşağıdaki işlem basamaklarını izleyerek şalvar dikim işlemlerini ders öğretmeninizin belirttiği sürede tamamlamanız beklenmektedir. Çalışmanız 3. kontrol listesinde verilen ölçütlere göre değerlendirilecektir.

Araç Gereç

Düz dikiş makinesi, kesimi yapılmış ön arka beden parçaları, overlok, ütü, iplik, lastik, toplu iğne ve makas.

İşlem Basamakları

- Ön-arka ortası dikişini dikişiniz, overlok çekiniz ve ütöleyiniz (Görsel 2.50 ve 2.51).
- Ağını dikişiniz, overlok çekiniz, ütöleyiniz (Görsel 2.52).

Görsel 2.50: Ön-arka orta dikişi

Görsel 2.51: Overlok çekimi

Görsel 2.52: Ağ ütüsü

- Belini önce 0,5 mm'den ütüde kırınız (Görsel 2.53).
- 2,5 cm'den tekrar ütüde kırınız (Görsel 2.54).

Görsel 2.53: 0,5 cm'den ütüde kırma

Görsel 2.54: 2,5 cm'den ütüde kırma

- Çıma dikişini dikiş (Görsel 2.55) ve ütöleyiniz (Görsel 2.56).

Görsel 2.55: Çıma dikişi

Görsel 2.56: Çıma dikişi ütüsü

- Paçayı önce 0,5 mm'den ütöde kırınız.
- Paçayı 1,5 cm'den tekrar ütöde kırınız.
- Paçaya çıma dikişini dikiş ve ütöleyiniz.
- Bel ve paçanın kıvrılan payına, lastik geçiriniz (Görsel 2.57).

Görsel 2.57: Şalvar duruşu

Dikkat Edilecek Noktalar

- Şalvar dikiminde, belde 2 cm, paçada 1 cm kalınlığında lastik kullanınız.
- Çıma dikişini düzgün dikiş.

Bu uygulamada sizden aşağıdaki işlem basamaklarını izleyerek üç etek süsleme işlemlerini ders öğretmeninizin belirttiği sürede tamamlamanız beklenmektedir. Çalışmanız 3. kontrol listesinde verilen ölçütlere göre değerlendirilecektir.

Araç Gereç

Düz dikiş makinesi, harç malzemesi, ütü, iplik, toplu iğne ve makas.

İşlem Basamakları

- Süsleme harcını, üç eteğin tüm kenar dikişlerinin üstüne getirerek dikiş (Görsel 2.58).

Görsel 2.58: Harç dikişi

- Ütüleyiniz ve duruş kontrolü yapınız (Görsel 2.59, 2.60 ve 2.61).

Görsel 2.59: Tüm kenarlara harç dikişi

Görsel 2.60: Üç etek düz duruş

Görsel 2.61: Üç etek katlamalı duruş

Dikkat Edilecek Noktalar

- Seçilen süsleme harcının kumaşa uygun olmasına dikkat ediniz.
- Harca uygun iplik seçiniz.

3. Kontrol Listesi

Yapacağınız **Üç Etek, Astar, Göynek, Şalvar Dikimi** çalışmaları, aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. İş sağlığı ve güvenliği kurallarına uydu.	☐	☐
2. Üç etek dikim işlemini yaptı.	☐	☐
3. Astar dikim işlemini yaptı.	☐	☐
4. Üç etek ve astar tulumlama işlemini yaptı.	☐	☐
5. Göynek dikim işlemini yaptı.	☐	☐
6. Şalvar dikim işlemini yaptı.	☐	☐
7. Şalvar bel ve paçaya lastik geçirme işlemini yaptı.	☐	☐
8. Üç etek süsleme işlemini yaptı.	☐	☐
9. Dikkatli, temiz ve düzenli çalıştı.	☐	☐
10. Çalışmasını verilen süre içerisinde tamamladı.	☐	☐

“Hayır” olarak işaretlenen ölçütler için ilgili çalışmaları tekrar ediniz.

MERAKLISINA

Görsel 2.62: Osmanlı Sultanlar Bebek Koleksiyonu'ndan örnekler

Hanım Sultanlar Müzesi

Hanım Sultanlar Müzesi, Osmanlı sultanları, padişah kızları ve valide sultanların o döneme ait giysilerinin sergilendiği bir müzedir.

Müze, Marmara Üniversitesi Sanat Tarihi bölümünden Yrd. Doç. Dr. Selman Can ve Nişantaşı Üniversitesi Sanat Tarihi öğretim üyesi Prof. Dr. Hülya Tezcan (emekli Topkapı Sarayı padişah kaftanları ve kumaşları sorumlusu) danışmanlığında Üsküdar Belediyesi ve Beylerbeyi Sabancı Olgunlaştırma Enstitüsü ortak projesi olarak hazırlanmıştır.

“Osmanlı Sultanları Bebek Koleksiyonu” kapsamında hazırlanan projede kitre bebek yöntemi kullanılmıştır. Kitre bebekler sultanların o dönemdeki gravürleri göz önüne alınarak hazırlanmıştır. 15. yy'dan itibaren Osmanlı'nın her yüzyılına ait dönem giysileri, özel dokunan kumaşlara ve döneme ait aksesuar özelliklerine göre özenle hazırlanmıştır (Görsel 2.62). İstanbul ili Üsküdar ilçesinde yer alan müzeyi 3D olarak online izlemek de mümkündür.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başındaki paranteze D, yanlış olanlara ise Y yazınız.

- () Giyinme, insanlığın varoluşundan itibaren temel ihtiyaçlardan biridir.
- () Millî kıyafetler yalnızca halk oyunları kıyafetlerinde görülmektedir.
- () Yöresel giysi çeşitlerini coğrafi bölgelere, kültür merkezlerine ve yörelere göre sınıflandırmak gerekmektedir.
- () Kadınların ve erkeklerin kullandığı yuvarlak şekilli, başa giyilen, keçeden yapılan, kırmızı renkli, tepesi düz aksesuara fes denir.
- () Hem kadın hem erkeklerin giydiği bol ağı, geniş üst dona pantolon denir.

B) Aşağıda verilen sorularda doğru seçeneği işaretleyiniz.

6. Aşağıdakilerden hangisi yöresel kadın kıyafetlerinde başa giyilen kıyafetlerden biridir?

- A) Cepken B) Fes C) Kaftan D) Potin E) Yelek

7. Aşağıdakilerden hangisi yöresel erkek kıyafetlerinde bedene giyilen kıyafetlerden biridir?

- A) Çarık B) Çorap C) Kasket D) Şalvar E) Tespih

8. Gelinlerin başlarında kullanılan altın, gümüş veya değerli mücevherlerle süslenmiş taç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Başlık B) Cepken C) Kasket D) Şalvar E) Yemeni

9. Aşağıdakilerden hangisi Ege efe erkek kıyafetinde bedene giyilen kıyafetlerden biri değildir?

- A) Hâkim yakalı gömlek
B) Sırma işlemeli cepken
C) Yemeni
D) Camadan
E) Başlık

10. Boyu ayak bileğine kadar olan, gömlek ve fistanların üstüne giyilen, belden aşağısı önde iki, arkada tek parça olacak şekilde üçe ayrılan, kadife, ipek ve yöresel kutnu kumaştan dikilen kıyafet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Entari B) Göynek C) Şalvar D) Üç etek E) Yelek

CEVAP ANAHTARI

1. Öğrenme Birimi	
A	
1.	D
2.	D
3.	D
4.	Y
5.	Y
6.	D
B	
7.	A
8.	C
9.	D
10.	A

2. Öğrenme Birimi	
A	
1.	D
2.	Y
3.	D
4.	D
5.	Y
B	
6.	B
7.	D
8.	A
9.	C
10.	D

KAYNAKÇA

- Koçkar, M. (Dü.). (2008). *Halk Kültüründe Giyim-Kuşam Süslenme Uluslar Arası Sempozyumu Bildirileri*. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Koçu, R. E. (1967). *Türk Giyim Kuşam ve Süsleme Sözlüğü*. Ankara: Sümerbank kültür yayınları.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2020). *Moda Tasarım Teknolojileri Alanı Çerçeve Öğretim Programı*, Ankara: MEB
- TDK. (2012). *Yazım Kılavuzu*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TDK. (2023). *Güncel Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Toprak, Z., Şenol, A., Tezsever, S., & Kartal, G. (1999). *Türk Halk Oyunları Giysileri*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

Not: Kaynakça APA 6.0'ya göre hazırlanmıştır.

GENEL AĞ KAYNAKÇASI VE GÖRSEL KAYNAKÇASI

Materyalin genel ağ kaynakçasına ve görsel kaynakçasına karekod okutularak ya da karekodun altındaki bağlantı adresi kullanılarak ulaşılır.

<http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=2961>

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ İŞARET LEVHALARI

Yasaklayıcı İşaretler

Sigara içilmez.

İçilmez.

Sigara içmek ve açık alev kullanmak yasaktır.

Yetkisiz kimse giremez.

Yaya giremez.

İş makinesi giremez.

Suyla söndürmek yasaktır.

Dokunma.

Yangınla Mücadele İşaretleri

Yangın hortumu

Acil yangın telefonu

Yangın merdiveni

Yönler (yardımcı bilgi işareti)

Yangın söndürme cihazı

Uyarı İşaretleri

Parlayıcı madde veya yüksek ısı

Asılı yük

Patlayıcı madde

İş makinesi

Toksik (zehirli) madde

Elektrik tehlikesi

Aşındırıcı madde

Tehlike

Radyoaktif madde

Lazer ışını

Zararlı veya tahriş edici madde

Engel

İyonlaştırıcı olmayan radyasyon

Düşme tehlikesi

Kuvvetli manyetik alan

Biyolojik risk

Düşük sıcaklık

Oksitleyici madde

Emredici İşaretler

Gözlük kullan.

Koruyucu elbise giy.

Baret tak.

Yüz siperi kullan.

Eldiven giy.

Emniyet kemeri kullan.

Maske kullan.

Kulak koruyucu tak.

İş ayakkabısı giy.

Yaya yolunu kullan.

Genel emredici işaret
(Gerektiğinde başka işaretle
birlikte kullanılacaktır.)

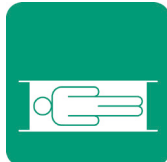
İlk Yardım İşaretleri

İlk yardım

Göz duşu

Sedye

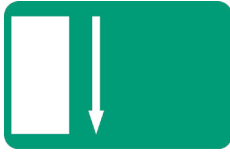
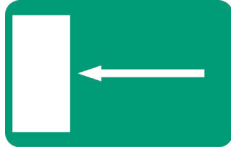

Acil yardım ve ilk
yardım telefonu

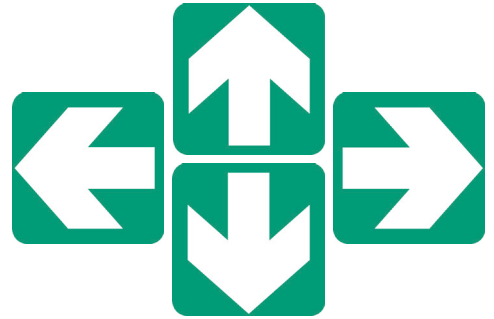

Güvenlik duşu

Acil Çıkış İşaretleri

Acil çıkış ve kaçış yolu

Yönler (yardımcı bilgi işareti)

TEK NUMARADA BİRLEŞTİ!

Türkiye’de farklı acil yardım çağrılarını için kullanılan 7 kuruma ait acil çağrı numaralarının (Sağlık: 112, Polis: 155, İtfaiye: 110, AFAD: 122, Orman: 177, Jandarma: 156, Sahil Güvenlik: 158) tek numara (112) altında toplanması amacıyla geliştirilmiştir.